

beti belokranjska
trikotna
industrija
metlika



beti belokranjska
trikotna
industrija
metlika

vezilo

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET



Leto XXII. Številka 1
Metlika, 3. februar 1986.

Poslovanje v letu 1985

Tudi v Beti pripravljamo zaključni račun za 1985. leto. Čeprav nimamo vseh zbranih podatkov, ocenjujemo, da smo dosegli normalen poslovni uspeh, in da smo se v kvaliteti gospodarjenja v naši panogi pomaknili nekoliko navzgor. O cenah in inflaciji se ne izplača zgubljati besed, saj smo se na takšne pogoje gospodarjenja kar nekako navadili.

Važno je predvsem to, da uspevamo zadržati naš realni standard, ki se odraža v višini osebnih dohodkov. V letu 1985 smo izplačali 1.394.620.000 din osebnih dohodkov, v letu 1984 pa 664.235.000, kar pomeni indeks 210, oz. 110% porasta v enem letu. Ker se je število delavcev povečalo za 2,9 odstotkov, so se naši povprečni osebni dohodki povečali za 104 odstotke.

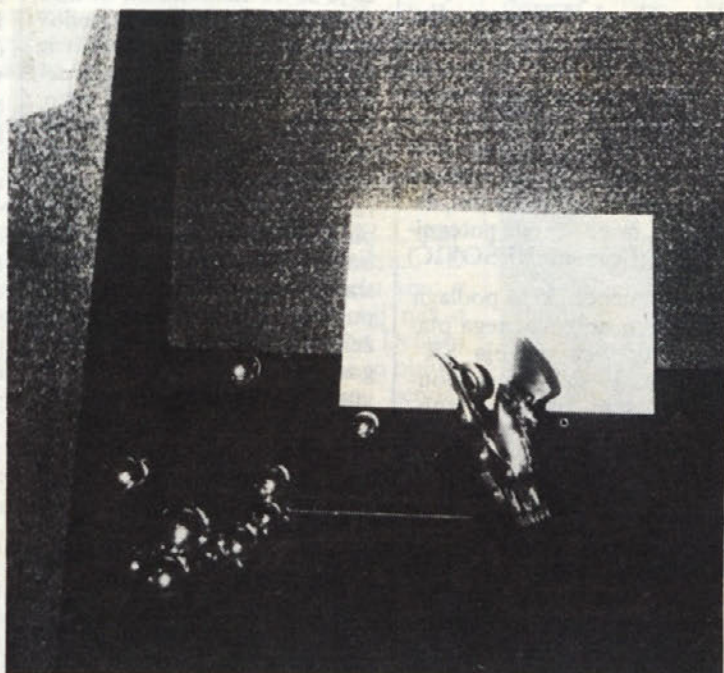
Ker je bila inflacija okrog 84 odstotkov, pomeni, da se nam je kupna moč povečala za 11 odstotkov (204 : 184). To na prvi pogled ne pomeni veliko, če pa se primerjamo z mnogimi drugimi OZD v ožjem in širšem okolju, ki zaključujejo poslovanje z izgubo in imajo za enako delo znatno nižje osebne dohodke, potem smo lahko brez kakršnega koli pro-

pagandnega namena teh naših rezultatov veseli.

Z novimi investicijami smo povečali naše tehnične kapacitete, nismo pa še dvignili produktivnosti živega dela, kar pomeni, da je intenzivnost našega dela nekoliko upadla. Vsekakor moramo z večjim aktiviranjem znanja v orga-

Komet: novo perilo iz bombaža

Letošnji sejem »MODA '86«, ki ga vsako leto organizira Gospodarsko razstavišče v Ljubljani, je letos odprl vrata obiskovalcem 20. januarja. Komet je za ta sejem najel 36 m² razstavnega prostora. V izložbenem delu je ob najuspešnejših modelih iz kolekcije prikazal tudi novo serijo ženskega perila iz bombaža, ki je marsikateri obiskovalki sejma pritegnila oko. V poslovnem delu razstavnega prostora ni bilo dolgočasno, saj so pult spet tako kot vsakokrat na tem sejmu obiskali številni poslovni partnerji iz Jugoslavije in tujine.



nizaciji in tehnologiji doseči boljše rezultate in se fizično čim manj naprezati. Ne smemo pa zaposlovati nove ljudi na režijska dela če že zaposleni nimajo kaj delati.

Pesti nas tudi povečana stopnja bolniške in delovne nezmožnosti nekaterih delavcev na ključnih proizvodnih delovnih mestih.

Na zunanjetrgovinskem področju smo imeli v minulem letu slabšo bilanco kot v letu 1984. Novi zakon o deviznem poslovanju nas prisiljuje, da bomo letos morali povečati

izvoz. Ne glede na dinarsko rentabilnost, zlasti, če hočemo, da nam nekateri deli proizvođa ne bodo stali. Tudi zalagam se moramo bolj posvetiti, ker nam v njih stoji preveč mrtvega kapitala, ki ga lahko aktiviramo z boljšim medsebojnim planiranjem.

Sicer pa — rezultati poslovanja v preteklem letu nam dajejo realno osnovo za še boljše gospodarjenje v letošnjem letu, ker smo materialno in izkustveno bogatejši.

Nikola Podrebarac

beti 30

Tema desetletja je tudi naša tema

»Če si drznemo izobraževanje mladine primerjati s plavalcem, ki se še drži na površju, čeprav ni vselej jasno ali plava proti obali ali proč od nje, je mogoče za izobraževanje odraslih reči, da je plavalca ŽE ZALILA VODA, in da iz nje štrli samo še roka. Toliko vrtnicev smo naredili v tem tolmunu, da ni čudno, če ga je voda potegnila vase!« (Branimir NESOVIČ)

V dokumentih, ki so podlaga za izdelavo dolgoročnega plana družbenega razvoja SR Slovenije, je dan velik poudarek pomenu znanja in izobraževanja za nadaljnji razvoj, za dvig produktivnosti dela in večjo gospodarsko učinkovitost. Zapisano je, črno na belem, da MORAMO pri RAZVOJU IZOBRAŽEVANJA upoštevati vse njegove vidike in enakovredno obravnavati VSE VRSTE izobraževanja.

Tokrat nas zanima izobraževanje odraslih, ki ga pri nas obravnavamo le kot splošno sestavino drugih oblik in smeri izobraževanja, kar je povsem narobe. Pojmovanje, da se lahko vsega naučimo le v MLADOSTI, je sicer tudi pri nas na srečo preseženo. A zgoraj zapisani citat pove o izobraževanju odraslih v Sloveniji vse. PERMANENTNO izobraževanje je edina alternativa! Izobraževanje bi moralo v vsakem primeru teči vsaj korak, če ne dva, pred tolikokrat omenjenim, zapisanim, »slišanim«, načrtovanim PRESTRUKTURIRANJEM-PROIZVODNJE. Ob tem seveda ne bi smeli pozabiti, da je nujno potreben tudi dvig splošne izobrazbene ravni delavcev in občanov.

Za ilustracijo nekaj podatkov: vpis odraslih na slovenske srednje šole se je od leta 78/79 zmanjšal od 8200 na 2600 v letu 83/84. Vpis odraslih v visoke šole je padel od leta 80/81 do leta 83/84 od 4400 na 3100. Še »pretresljivejši« je

upad števila slušateljev v oddelkih za odrasle pri delavskih univerzah, ki je zdrknilo od 20 tisoč v letu 76/77 na 3300 v letu 82/83.

Smo edina evropska država, kjer je že desetletja četrtina prebivalstva nepismena (drugod so dosegli do devetindevetdeset odstotno pismenost). In še nekaj »drobtinic«: leta 1981 kar 326 tisoč (41 odstotkov) delavcev v Sloveniji ni imelo popolne osnovne šole, med temi delavci je še 18 tisoč takih, ki niso imeli več kot treh razredov osnovne šole, po podatkih iz leta 1981 smo imeli 2,6% delavcev z visoko, 2,7% z višjo, 17,1% s srednjo in VKV, 32,3% s triletno srednjo šolo ali KV, 45,3% pa z njižjo izobrazbo ali PKV in NKV. To je pač izobrazbeno ogledalo najbolj razvite republike v Jugoslaviji na pragu 21. stoletja, republike, ki ima zelo velike želje po prestrukturiranju gospodarstva! Očitno postajamo najbolj razvita republika, ki se je že kar navadila živeti brez znanja.

Naši andragogi ugotavljajo, da naše delovne organizacije, nekatere institucije, družbenopolitične organizacije namenajo za izobraževanje kar precej denarja. Ta denar pa pri nas očitno ne znamo vložiti, uporabljamo ga za rokohitska izobraževanja, za slabe programe, za obiske sejmov po svetu ipd.

Rešitev je bržkone drugje. Na široko bi morali odpreti

vrata srednjega, višjega in visokošolskega izobraževanja za odrasle. To, ugotavljajo andragogi, ni le potreba današnjega razvoja, marveč dolg družbe do generacij, ki zaradi vsemogočih ovir niso končale niti osnovne šole.

In kako je z izobraževanjem odraslih v svetu? Naši poznavalci trdijo, da je prav to izobraževanje v zadnjih treh desetletjih tisto področje, ki je prineslo največ novosti in pomeni NAJVEČJO pridobitev za celotni sistem vzgoje in izobraževanja. Tako v nekaterih razvitih državah že sedaj ni problematično vprašanje izobraževanja odraslih na srednji stopnji, rastejo pa potrebe po višje in visokošolskem izobraževanju odraslih. V ZDA se prav vsako leto kakšne od oblik izobraževanja udeleži kar 40 milijonov ljudi, skoraj tretjina odraslih prebivalcev. Čim višja je izobrazbena raven, tem pogostejše se kandidati udeležujejo izobraževanja. Sicer pa se v formalne oblike izobraževanja v šolah vključuje nekaj manj kot 10% odraslih, v krajše oblike formalnega in neformalnega izobraževanja pa je zajeta približno tretjina vseh odraslih, samostojno učenje in samoizobraževanja pa zajema pomemben del izobraževanja.

Tako v svetu.

Pri nas smo izobraževanje odraslih opredelili nekako tako: v vsakem primeru mora biti enakopravno in enakovredno, naj bo del enotnega družbenega sistema vzgoje in izobraže-

vanja. V praksi pa je vse postavljeno na glavo. Izobraževanja odraslih skoraj nihče ne načrtuje, v vsemogočih, tudi republiških planih, se omenja načeloma, »nepopoln list« pa je v občinah in delovnih organizacijah. Tak položaj izobraževanja odraslih je seveda temeljna ovira za utrebno uveljavitev izobraževanja od odraslih v dolgoročnem razvoju SRS. Zato ga je nujno potrebno popraviti v skladu z ustavnimi načeli o enakopravnosti izobraževanja. Kajti — kako naj se to izobraževanje načrtno razvija, če ne deluje v njegovo korist niti ustavno dogovorjeni sistem za vzgojo in izobraževanja, npr. Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ali Izobraževalna skupnost Slovenije?

In kje so vzroki, da se Slovenci nočemo izobraževati? Andragogi predvidevajo, da je na upadanje izobraževanja odraslih vplivala tudi spremenjena mreža šol, mnogi se za to obliko ne odločajo zaradi neenakopravnega položaja, nekatere šole so slabo organizirane, opremljene in usposobljene za izobraževanje odraslih, kritika leti še na neprimerno sodelovanje med vzgojnoizobraževalnimi ustanovami in organizacijami združenega dela, odrasli za izobraževanje niso zainteresirani, nekakšna rak rana je tudi naša znamenita praksa, da z leti priznavamo delavcem formalno usposobljenost, in to celo na najodgovornejših mestih. Ne glede na njihovo formalno izobrazbo. Samo še podatek: pred štirimi leti smo imeli na različnih stopnjah izobrazbe zaposlenih VEČ DELAVCEV s PRIZNANO strokovno usposobljenostjo kot pa tistih, ki so si FORMALNO pridobili strokovno izobrazbo. Presežek delavcev s PRIZNANO usposobljenostjo nad tistimi s FORMALNO izobrazbo je znašal 16.453 na srednji, 20.703 na višji in kar 13.393 delavcev na zahtevani visoki izobrazbi.

Zanimivi podatki, mar ne. Slovensko andragoško društvo se zaveda, da ima tudi ono na tem področju obilo dela. Na nezorani ledini še ni kandidatov, da bi se je lotili. Ali pač? Andragogi menijo, da je nujno potrebno za boljši in bolj usklajen strokovni razvoj izobraževanja odraslih ustanoviti, za potrebe naše republike, andragoški center, ki bi razvijal informacijsko, dokumentacijsko, svetovalno, razvojno-raziskovalno in usklajevalno funkcijo za področje izobraževanja odraslih.



Je znanje premalo cenjeno?

V šolskem letu 1985/86 smo v okviru srednje šole tekstilne usmeritve skupaj s kadrovsko-splošnim sektorjem tovarne Beti sprejeli program izobraževanja ob delu, ki vključuje tečaj angleškega in nemškega jezika, šiviljski tečaj ter nov oddelek srednje tehniške šole po novem programu usmerjenega izobraževanja. Kaže pa, da bo stekel le šiviljski tečaj, za katerega je veliko zanimanja in tudi prijav. S tečajem angleškega jezika smo sicer že začeli: v začetku je bilo dovolj prijavljenih, potem pa iz ure v uro manj. Tiste, ki na delovnem mestu potrebujejo tuj jezik, bi morali priviti, da bi na tečaje tudi hodili. In to v delovni organizaciji, če jih tam pripravijo, ne pa, da po nekaj urah sedi na tečaju le nekaj tečajnikov, po drugi strani pa je slišati, da nekateri obiskujejo tečaj tujega jezika v Novem mestu, plača pa ga seveda Beti.

Glede oddelka srednje tehniške šole V. stopnje pa je težava pri verifikaciji tega oddelka, ki bi bil dislocirani oddelek srednje tekstilne in usnjarske šole iz Kranja. V Kranju pa vse predolgo zavlačujejo in mečkajo. Iz Metlike smo že leta 1984 poslali vso potrebno dokumentacijo, lani podpisali samoupravni sporazum, prijavljenih je 41 slušateljev, iz Kranja pa nobenega odgovora. Izgovarjajo se, da metliška srednja šola ni verificirana, vendar to ni ovira glede na to, da bi bil oddelek izobraževanja ob delu kranjski dislocirani oddelek. Če že dajemo — ali vsaj hočemo dajati — izobraževanju ob delu tako velik poudarek, potem bi v Kranju morali pohiteti, kajti dvoletno vlečenje slušateljev za nos je že presešlo meje strpnosti.

Sicer pa je srednja, prej poklicna, šola v dveh desetletjih delovanja odigrala v delovni organizaciji Beti pomembno vlogo, saj je pripravljala vsa leta študij ob delu za srednjo stopnjo, občasno pa tudi na višji tekstilni šoli v Mariboru. Veliko tehnikov je prišlo iz te šole in profesorji, ki so hodili na izpite iz Kranja, so pohvali-

li znanje metliških slušateljev. Prav bi bilo, če bi s takšnim delom v Beti nadaljevali, čeprav nekateri omalovažujejo gledajo na študij ob delu. Zavedati bi se namreč morali, da brez novega znanja, ki ga ne nazadnje delavci pridobivajo z izobraževanjem ob delu, tudi napredka v delovni organizaciji ne bo čutiti.

Takšno je torej izobraževanje ob delu v naši delovni organizaciji. Kako so z njim seznanjeni in kaj menijo o tovrstnem pridobivanju znanja naši delavci, pa jim prisluhnite v sledeči anketi:

VIDA ŠEGINA — MATKOVIČ, direktorica kadrovsko-splošnega sektorja: »Delovna organizacija bi nudila — in tudi nudi — štipendije za študij ob delu, vendar je zanimanje zaposlenih za tovrstno izob-



Vida Šegina

raževanje skoraj na ničli. Ljudje se še premalo zavedajo, da imajo poleg pravice tudi dolžnost do izobraževanja, in

to ne za zgolj formalno, ampak predvsem funkcionalno izobraževanje. Po pridobljeni formalni izobrazbi žal obstanemo na mrtvi točki, šolamo se le v toliko, v kolikor nas prisiljuje delo. Vzrok temu pa je izenačevanje v osebnih dohodkih oz. to, da tisti, ki bi se hoteli in ki se dodatno izobražujejo, niso dovolj stimulirani. Do izobraževanja ali boljše znanja imamo še vedno mačehovski odnos, saj ga neustrezno vrednotimo. V delovni organizaciji še nimamo izdelanih kart napredovanja, vendar verjetno bodo, takrat pa bo moč napredovati le po določenih stopnjah. Bo potem večje zanimanje za izobraževanje ob delu?»

SLAVO ŠTAMPFELJ, mojster mehanik v pletilnici: »O izobraževanju ob delu smo v tovarni seznanjeni, saj nas o tem obveščajo Novice. Delavci se še kar odločajo za to obliko pridobivanja znanja, vendar mnogi pozneje tudi odstopijo, predvsem zaradi osebnih težav, ki največkrat izvirajo od doma. Ko končajo šolanje, pa pridobljeno znanje ni dovolj cenjeno, zato se marsikdo, ki bi se sicer šolal, za to ne odloči. Jaz nisem imel možnosti, da bi se dodatno šolal, ker sem delal v treh izemah, žena pa v dveh, sama pa sva morala varovati tudi otroke. Ko bodo otroci odrasli, se bom gotovo še izobraževal, saj vidim pri sodelavcih, koliko znanja so pridobili na ta način. Tehnika in tehnologija sta namreč že toliko napredovali in se še vedno izb-

oljšujeta iz dneva v dan, da ji je brez dopolnilnega izobraževanja težko slediti.«

ANICA GORNIK, pregledovalka gotovega pletiva v metraži: »Pametno bi bilo, da bi že začeli z izredno srednjo tehniško šolo V. stopnje, da bi se lahko učenke, ki naredijo 3-letno šolo, še naprej izobraževale, ne da bi morale iti v Kranj. Tista, ki se sama ne more odločiti za nadaljnji študij, bi jo morali spodbuditi v tovarni. Tudi sama imam hčerko, ki obiskuje tekstilno šolo v Beti in predlagala ji



Niko Štampfelj



Anica Gornik

bom, naj se naprej izobražuje ob delu. To bo poleg drugega tudi najcenejše tako za tovarno kot za dekle samo. Prav je, da so se v delovni organizaciji odločili za šiviljske tečaje, saj si bomo morale zaradi draginje vse več šivati same. Prav tako pa ni odveč, da znajo tisti, ki sodelujejo s partnerji iz drugih držav, vsaj osnove tujega jezika. Vsi ti tečaji, ki so jih razpisali za letošnje leto, so po mojem mnenju potrebni, zdi pa se mi, da jih je za zdaj dovolj, če pa se bo pokazala potreba, je prav, da vključijo še kakšnega.«



OBLETNICA ŠOLE — Tokrat pišemo o Srednji šoli nekoliko več, ker praznuje letos dvajsetletnico. O njej bo govora še v naslednjih številkah Vezila, kajti prepričani smo, da premalo vemo o njej. Če pa že imamo kakšne podatke, so pomankljivi, dostikrat dobljeni na osnovi napačnih informacij. Članki v Vezilu bodo pripomogli k jasnejši podobi. Morda bo prodrla do nas tudi zavest o potrebnosti šole. V površnosti mislimo včasih drugače.



V RAZMISLEK

Pisanje v prazno

Ob 8. februarju, slovenskem kulturnem prazniku, bo spet zapisanih tisoče besed. Prav je, da damo svoj delež tudi mi, vendar naše besede ne bodo vzvišene, ne bodo letele po oblakih, plazile se bodo po tleh. Zaenkrat je dokazano življenje le na Zemlji.

O kulturi v delovni organizaciji Beti smo velikokrat govorili. Enkrat nas je zmgala Zveza komunistov, drugič sindikat in še kdo. Od govorjenega je bilo tudi kaj narejenega. Resnici na ljubo — bolj malo. Knjižnice, ki sta jo načrtovala Srednja šola tekstilne usmeritve in DIT, še zmeraj ni. Knjiga je med našimi delavci sploh malo iskan artikel. Razen bukvic, ki jim pravimo hranilne.

Tako je pač: najprej je treba poskrbeti za materialne dobrine, šele nato za duhovno premoženje. Slednje, se

zdi, zanemarjamo. No, no. Pevski zbor Beti vadi, nastopa. Številčno se zadnje čase ni okrepil. V podobnem stanju je oktet Vitis. Če odštejemo slučajnostne prireditve v naši menzi, zelo redke so, je to tudi vse, kar se dogaja na kulturnem področju v naši delovni organizaciji.

Ne vem sicer, kako je v črnomaljski TOZD, kjer so mladi pred letom grozili z razcvetom kulturnega življenja. Tako bo tako dolgo, dokler ne bomo začutili potrebe po gledališki predstavi, koncertu, razstavi itd. enako močno kot potrebe po hrani in pijači. Doseči to pa je dolgotrajen proces.

Prvi pa bi moral spoznati to vodilni in vodstveni kader. Brez njegove močne moralne in materialne injekcije zadeve ne bodo stekle na boljše. Izboljšati pa bi bilo treba tudi kulturno klimo v občini, kajti dogajanja v delovnih organizacijah so njen odraz. Najti bi morali denar za osebni dohodek človeka, ki bi se ukvarjal samo s kulturo. Ne v zasmrajeni pisarni, ampak na terenu, med ljudmi. Pisarniških moljev imamo dovolj na vseh ravneh, dovolj škode so že napravili. Gotovo več kot koristi.

Če bomo še naprej gledali na kulturo kot na nujno zlo, ne pa kot na potrebo delovnega in drugega človeka, bomo imeli v občini to, kar imamo: na eni strani kar dovolj, sicer pa vse skupaj bolj revno. Najhuje je zadovoljiti se z obstoječim stanjem.

Toni Gašperič



TUDI FANTJE ŠIVAJO — V Srednji šoli tekstilne usmeritve, ki praznuje letos dvajsetletnico delovanja, so med učenci tudi učenci, ki večje obvladajo šivalni stroj. Ustaljeno mnenje, da je šivanje zgolj za dekleta, se počasi, toda vztrajno spreminja. Fantje prihajajo k nam v glavnem iz ozalske in žakanjske osnovne šole. Metličani se za kaj takega bolj težko odločijo. Pa bo že prišel čas. (Foto: B. Matkovič)

Komet: plan za leto 1986

Po sprejetem planu bomo s prodajo na domačem trgu, z izvozom na zahod in na vzhod, dosegli 1.600.000.000,— din celotnega prihodka. Od tega je 36% izvoza, ostalo pa predstavlja prodajo na domačem trgu. Če posamezne postavke finančnega plana primerjamo z ocenjenim rezultatom za leto 1985 ugotovimo, da planiramo povečati celotni prihodek za 76%, dohodek pa za 85%. Večja rast dohodka je rezultat večje rasti celotnega prihodka od rasti materialnih stroškov.

Pri politiki izplačevanja osebnih dohodkov smo sprejeli metodo rednega mesečnega povečevanja postavk, in sicer vsakokrat za 4%, kar bo teklo od februarja dalje. Večja korekcija osebnih dohodkov pa bo narejena med letom, seveda v odvisnosti od doseženih rezultatov poslovanja. V kolikor bosta dohodek in čisti dohodek dosežena po zastavljenem planu, se bodo osebni dohodki povečali za 85%.

Tako povečanje predvidevamo zaradi relativnega zaostajanja v preteklem obdobju. V planu je zastavljen ostanek čistega dohodka v višini 227 milijonov din ter ugodno delitveno razmerje med osebnimi dohodki in skladi, kar nam bo omogočalo solidno in stabilno gospodarjenje tudi v naslednjem obdobju.

Glede na to, da bodo v letu 1986 pogoji poslovanja še težji kot so bili do sedaj, nas čakajo zelo odgovorne naloge, da se vsak na svojem delu vključimo v uresničevanje zastavljenega plana.

A. T.

Po obravnavi na zborih delavcev smo 25. decembra 1985 na delavskem svetu potrdili gospodarski načrt za leto 1986.

Plan proizvodnje je odvisen predvsem od števila zaposlenih, ki se bo povečalo za 2%, od opremljenosti delovnih mest in od oskrbe z repromaterialom. Največji problem, oziroma največ težav pričakujemo pri oskrbi z repromaterialom iz uvoza, čeprav že nekaj let dosegamo zelo dobro pokritje uvoza s konvertibilnim izvozom. To smo dosegli s povečanjem izvoza in obenem z zmanjševanjem uvoza.

Kljub temu je potrebno še vedno okoli 35% repromateriala uvažati. Ker je višina družbeno priznane reprodukcijske potrebe za leto 1986 prenizka, bomo morali razliko do nujnega uvoza reševati drugače. Pomemben faktor, ki omogoča večjo proizvodnjo in produktivnost, je tudi nakup 63 šivalnih strojev in nekaj druge opreme, kar bo med letom vključeno v proces proizvodnje.

Poročilo disciplinske komisije

V letu 1985 je skupna disciplinska komisija obravnavala 18 kršiteljev delovnih obveznosti in v 17 primerih izrekla ustrezen ukrep, v enem primeru pa je bil postopek ustavljen.

Moramo priznati, da se je, v kolikor gledamo skozi število disciplinskih kršitev, disciplina v delovni organizaciji zelo izboljšala — v primerjavi s prejšnjim letom (spomnimo se, da je bilo l. 1984 45 disciplinsko kaznovanih delavcev) — kar za 60 odstotkov.

Pa pogledjmo, kakšne kršitve so bile to:

- malomarno opravljanje dela 4
- neopravičen izostanek z dela 4
- nezakonito razpolaganje z družbenimi sredstvi — manjše tatvine 4
- povzročanje pretepa 2
- uživanje alkohola med delom 1
- predčasni odhod z dela brez dovoljenja neposrednega vodje 1
- Skupaj: 17

Za te kršitve je disciplinska komisija največkrat izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja in ga pogojno odložila — v 13 primerih. V treh primerih je bil izrečen ukrep javni opomin, in v samo enem primeru prenehanje delovnega razmerja.

Kje so se te kršitve pojavljale? Največ v Metraži, in sicer v 12-ih primerih, dvakrat v Konfekciji Metlika, po enkrat pa v Kodranki in volni, Otroški konfekciji Žakanje in Delovni skupnosti skupnih služb.

Naj ponovno poudarimo, da imajo ključno vlogo pri disciplinskih postopkih upravičeni predlagatelji, pobudo za začetek postopka pa lahko poda vsak delavec. Zato so odveč očitki disciplinski komisiji, da preblago kaznuje in da ne skrbi za disciplino. Kar se tiče kazni, naj bi bila vedno vzgojna, tako da bi pozitivno vplivala na samega kršilca discipline in na ostale delavce.

Vsak predlagatelj disciplinskega postopka pa ima tudi pravico pritožiti se na odločbo



POUDAREK TEORIJI — V Srednji šoli tekstilne usmeritve dajemo velik poudarek strokovno teoretičnim predmetom, povezanim s tekstilom. »Ti predmeti delajo učencem velike težave, ker so novost zanje. Toda kmalu se privadijo, iz dneva v dan je videti napredek,« pove Marjetka Žele, ki opravlja zadnje izpite na visoki šoli, kjer študira ob delu. (Foto: B. Matkovič)



disciplinske komisije na delavski svet, v kolikor meni, da je izrečeni ukrep preblag — vendar takih primerov v letu 1985 ni bilo.

Povejmo še, da disciplinska komisija sama ne more skrbeti za disciplino, lahko le skladno z načeli disciplinskega postopka ugotovi odgovornost za že nastalo kršitev in izreče ukrep zanje. V največji meri pa

bomo za disciplino skrbeli vsi skupaj šele z zavestjo, da je edino vestno in odgovorno delo vsakega posameznika pravo merilo za njegov položaj v naši družbi, saj bo le tisti, ki je sam neoporečen, lahko s prstom pokazal na tistega, ki s slabim delom in nedisciplino živi na račun drugih.

Branko Matkovič



STARI STROJI SE KVARIJO — Tovarišica Marjetka Sever je učiteljica praktičnega pouka v Srednji tekstilni šoli. Z delom je zadovoljna, motijo jo le stari stroji, ki se kaj radi kvarijo. Pa še strop delavnice praktičnega pouka, ki ob deževju ali taljenju snega pušča. Želi si tudi dozidave prizidka, kjer bi bil skladiščen material, ki se zdaj grmadi v delavnici. »Če bi se to uredilo, bi vsi lažje dihal, učenci pa bi se tudi veliko več naučili, bolj bi se pripravili za delo v proizvodnji, ki nam kaj rada očita, da se učenke pri nas premalo nauče,« pravi Severjeva.

NAŠ KLICAJ:

Zelenice brez zelenja

Imamo lep parkirni prostor. Posamezniki sicer parkirajo svoja vozila tudi na prostoru, ki je rezerviran za goste, a to sodi k njihovim razvadam oziroma nevzgoji. Nekateri prav uživajo, če kršijo vse dogovorjeno.

Imamo tudi z betonskimi robniki ograjene zelenice. Prav tam, na parkirnem prostoru. Toda med robniki ni zemlje, ni trave, ni rož.

Je asfalt: pust, siv. Ob širitvi ceste smo odvažali zemljo na vse strani sveta, le med robnike ne.

Prišla bo pomlad. Lepa, topla, zelena pomlad. Naše parkirišče pa bo, če se ne bo nihče zmigal, brez cvetja. Tja, kjer naj bi bile zelenice, bomo metali papir, vrečke, prazne lončke jogurta.

Morda pa tudi ne? Morda bo kdo le poskrbel za presenečenje.

POVPREČNA STAROST — 30 LET

Prvega januarja 1986. leta je bilo v Kometu zaposlenih 449 delavcev, od tega v delovni enoti v Starem trgu 53 delavcev ali 11,8 odstotkov. Prevladujejo ženske, saj so v celotnem številu zastopane kar z 92 odstotki. Povprečna starost zaposlenih se je ob koncu leta 1985 zaokrožila na 30 let. Fluktuacija je bila manjša kot leto poprej, saj se je na novo zaposlilo 22 delavk, odšlo jih je pa le 14 in še od tega sta se dva upokojila.

Mladi in predkongresno leto

Mladi v Kometu se zavedamo svoje vloge v nadaljnjem razvoju socialističnega samoupravljanja. Zato se moramo tudi mi, v okviru naših sposobnosti seveda, dosledno zavzeti in uresničevati sprejete kongresne dokumente. Pred nami je ena od osnovnih nalog, in sicer izvedba letne volilno-programске konferen-ce.

Ker še vedno ne moremo govoriti o široki aktivnosti mladih, moramo pri oblikovanju našega operativnega programa dela za naslednje obdobje posebno pozornost posvetiti povezovanju interesnega združevanja mladih. Vključiti pa moramo še večje število mladih v sestavni del vsakdanjega družbeno-političnega dela in odločanja o temeljnih vprašanjih socialističnega razvoja.

Dosledno moramo uresničiti naloge v okviru delovanja OK ZSMS Metlika. Naš delež bi moral biti prisoten v vseh vrstah mladinskega prostovoljnega dela, v lokalnih akcijah, kakor tudi v republiški delovni akciji. Prav tako moramo biti prisotni pri oblikovanju zaključnih računov. Tako bomo dosegli boljšo informiranost in vključevanje mladega delavca v gospodarjenje s sredstvi delovne organizacije.

Mladi smo aktivno vključeni v razne oblike SLO in DS, tako v enote CZ, rdečega križa, nekaj mladih prostovoljk pa je pristopilo v enote TO. Tu imata velik pomen tudi ženski gasilski desetine, ki sta sestavljeni iz mladih članic, od katerih ena operativna desetina sodeluje na vseh občinskih tekmovanjih in dosega lepe rezultate. Pomembno je omeniti, da je deset mladih gasilk opravilo tečaj za izprašane gasilke, saj je pri preventivi in varovanju družbene imovine izobraževanje na tem področju velikega pomena in tudi dolžnost vseh mladih.

Pred nami, mladinci v Kometu, kakor tudi pred vsemi mladimi, je kongresno leto, zato moramo že zdaj v naši osnovni organizaciji ZSMS Komet obravnavati osnutke kongresnih dokumentov in se s tem z vso resnostjo vključiti v pripravo na 12. kongres ZSMS in 12. kongres ZSMJ.

M. A.



PRIPRAVE ZA POUK — V Srednji šoli tekstilne usmeritve imamo tudi splošno izobraževalne predmete. Za poučevanje le-teh se zahteva z zakonom o usmerjenem izobraževanju visokošolska izobrazba. V zbornici je zalotil fotografski aparat Branka Matkoviča tovarišico Raduško Žepič, profesorico predmeta samoupravljanje s temelji marxizma in profesorico Miro Štefanič, učiteljico angleščine, kako se pripravljata za pouk.

Stabilizacija in informiranje

Zavod za statistiko SRS je lani ponovno izvedel statistično raziskovanje sistemov obveščanja v organizacijah združenega dela v Sloveniji (to pot — tretjič zapored, v bodoče bo to dvoletna raziskava). Enota raziskovanja so bile delovne organizacije z več kot 100 zaposlenimi. To pot je od 1027 delovnih organizacij na vprašalnik odgovorilo 1007.

V letu 1984 je bilo v Sloveniji približno 525 glasil v ozdih (od tozda do sozda). Ta podatek se razlikuje od uradnega statističnega podatka (766). Zaradi metodologije, po kateri je osnovna enota delovna organizacija, istočasno pa se vprašanja nanašajo tudi na sestavljene in temeljne organizacije, dobimo kot rezultat večje število glasil, kot jih je v resnici. Na ravni DO je bilo 443 glasil, na ravni tozda pa 30 glasil, če k temu prištejemo še sozdovska glasila, ki jih je (po oceni) 50, dobimo realnejši rezultat — to je okoli 520 — 525 glasil. Tudi to število ni natančno, pa tudi med letom se spreminja. Natančno število glasil, bi dobili samo z registrom teh glasil, seveda le če bi vsi subjekti dosledno prijavljali glasila. Približno polovica DO (takih z nad 100 zaposlenimi) v Sloveniji izdaja glasilo. Podatki za leto 1984 se bistveno ne razlikujejo od tis-

tih za leto 1982. V Sloveniji je v tem letu izhajalo tudi 488 biltenov splošne vsebine (ob tem da vsi niso samo ali pa predvsem sredstva javnega obveščanja — tu so v praksi težave pri razločevanju, kateri so in kateri ne!) in 189 biltenov strokovne vsebine (ti podatki se razlikujejo od uradno objavljenih podatkov Zavoda SRS za statistiko).

V 130 delovnih organizacijah so imeli 236 razglasnih postaj (ker imajo ponekod za več tozdov več razglasnih postaj v smislu tehničnega sredstva, ponekod pa tudi v smislu samostojnega programa). V primerjavi z letom 1982 se je občitno povečalo število biltenov splošne vsebine, medtem ko je število razglasnih postaj približno enako. Število oglasnih desk se je sicer povečalo, vendar ne bistveno (11.916).

Bistveno pa se v primerjavi z letom 1982 razlikujejo številke o nakladi in številu strani. Skupna naklada vseh glasil v slovenskih ozdih je veliko manjša kot leta 1982 (84 — 9.182.505, 82 — 15.043.216), prav tako poprečna naklada na številko glasila (84 — 1.398, 82 — 2.012), pa tudi poprečno število strani na številko glasila (84 — 13, 82 — 19).

Torej je že na podlagi teh podatkov mogoče reči, da so v lanskem letu tudi znotraj glasil ozdov prisotni procesi racionalizacije, ki se ne kažejo v ukinjanju glasil, pač pa v zmanjševanju naklade in zmanjševanju obsega.

V letu 1984 je dnevno izhajalo eno glasilo, tedensko 3%

glasil, štirinajstdnevno 6%, mesečnikov je bilo 48%, letno je izšlo 2%, kar 40% pa je bilo »občasnikov«. V primerjavi z letom 1982 se je zmanjšalo število tednikov in štirinajstdnevnikov, močno povečalo pa število »občasnikov«. Če upoštevamo podatek, da se je v letu 1984 povečalo število biltenov, potem so najbrž le-ti zapolnili informacijsko praznino nastalo z manjšo naklado in številom strani glasil ter zmanjšanjem števila tednikov in štirinajstdnevnikov.

Podatki o formatu glasil se bistveno ne razlikujejo (največ jih je tiskanih v formatu A4). Na vprašanje o stroških je odgovorilo 75% delovnih organizacij (nekateri v te stroške vključujejo samo stroške za izdajanje sredstev javnega obveščanja, druge pa tudi stroške gradiv za samoupravne organe, nekatere pa te stroškov ne vodijo posebej).

Ena delovna organizacija je v letu 1984 v poprečju namenjala za to področje 1.767.285 dinarjev, kar je približno štirikrat več kot v letu 1982 (954.772). Ob tem so se v strukturi stroškov materialni stroški nekoliko zmanjšali (57%), bruto osebni dohodki delavcev, ki delajo v obveščanju nekoliko povečali 39%, avtorski honorarji pa tudi zmanjšali (2,6%, enako pa velja tudi za »druge stroške« (1,5%).

Na vprašanje o predvidenih ukrepih za pocenitev oz. racionalizacijo sistema obveščanja v ozdih, so odgovorili takole:

— zmanjšanje naklade glasil in biltenov (3,3% — ob podatkih o ogromnem zmanjšanju naklade v letu 1984, je podatek o razmerah v letu 1985 — realen);

— uporaba cenejšega papirja in drobnejšega tiska — 2,5%;

— zmanjšanje obsega glasil — 5,5%;

— manj števil glasil in več števil biltena — 5,2%;

— uvedba razglasne postaje — 5,4%.

Navedeni podatki, posebej v primerjavi z odgovori iz leta 1982 in 1983, zelo očitno kažejo, da so v minulih dveh letih v večini ozdov s ponujenimi ukrepi bolj ali manj izčrpali možnosti, ki so znotraj tega sistema na voljo za zmanjšanje stroškov, oziroma racionalizacijo (možne so samo še ukinitve posameznih glasil in biltenov) oziroma, da vsaj v teh ozdih v teh ukrepih ne vidijo več možnosti za pocenitve oziroma racionalizacijo.

Matjaž Kek

Mentaliteta samozadovoljstva in...

Po celi državi se je začela široka javna razprava o sklepnem dokumentu zveznega družbenega sveta za vprašanja družbene ureditve, imenovanem »Kritična analiza delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja« ali na kratko: Kritična analiza.

Zato je prav, da se na kratko seznanimo predvsem s tistimi vprašanji iz tega dokumenta, ki zadevajo združeno delo in položaj delavca v sistemu samoupravnega odločanja v samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Kritična analiza povzema ugotovitve posameznih delovnih skupin, ki so bile sestavljene iz vrst strokovnjakov za posamezna področja, in ki so s strokovnega vidika analizirale posamezne segmente političnega sistema, šele široka razprava o tej analizi pa bo podlaga za spremembe nekaterih zakonskih in podzakonskih aktov ali pa le za učinkovitejšo izvajanje že sprejetih pozitivnih predpisov.

V združenem delu se dogaja, da o nekaterih planskih dokumentih, o odločitvah v razširjeni reprodukciji in o nekaterih drugih vprašanjih, ki ne sodijo vedno med neodtujljive pravice delavcev, le-ti vedno odločajo z osebnim izjavljanjem, pogosto celo večkrat o istem vprašanju, pri čemer pa se ne krepí odgovornost za sprejem teh odločitev, pač pa se celo zamegljuje odgovornost poslovodnih organov.

Delegatsko odločanje je s tem pogosto podcenjeno v primerjavi z referendumom in zborom delavcev, ki pogosto velja za najbolj demokratičnega, v resnici pa so premalo obveščeni delavci oblika, preko katere poslovodni organi vsiljujejo svoja stališča. Do vsega tega prihaja, ker v samoupravnih splošnih aktih niso natančno določene in razmejene posamezne funkcije: upravljanje, poslovodna funkcija, strokovno predlaganje in odločanje.

Prav tako so vse našete kategorije predmet številnih aktov, saj samo pristojnosti,

pravice in obveznosti individualnega poslovodnega organa obravnava preko 700 različnih predpisov, na področju samoupravnega prava pa imamo kar 8.000.000 samoupravnih splošnih aktov. Takšno stanje je gotovo v obratnem sorazmerju z informiranostjo delavcev o njihovih pravicah in obveznostih, kar se pogosto odraža v sicer pravno ne dovolj urejenem institutu stavke in številnih drugih oblikah.

Številni problemi so tudi na delovno-pravnem področju. Samoupravni sistem naj bi, upoštevajoč samoupravni položaj delavcev, preprečeval, da nedelavci zlorablajo pravice, ki izvirajo iz dela, vendar ta sistem pravno še ni dovolj izgrajen, saj, banalno rečeno, niti še ne vemo, kam s slabim delavcem.

Tudi kadrovska politika v združenem delu v pretežni meri ne ustreza programu dolgoročne ekonomske stabilizacije. Izbiira poslovodnih organov ne poteka na podlagi ocenjevanja njihovih sposobnosti za: razvijanje samoupravnih proizvajalnih odnosov na temeljih združevanja dela in sredstev, kakovostno gospodarje-

nje in povečevanje produktivnosti dela, uvajanje sodobne tehnologije dela, vključevanje v mednarodno delitev dela ipd.

S tem se ob ohranjanju etastičnih odnosov in vplivu nekoga »od zgoraj« v precejšnjem delu poslovodnih struktur oblikuje mentaliteta samozadovoljstva ter krepí odvisnost in povezanost z odtujenimi centri politične, ekonomske in finančne moči.

Nadalje se kritična analiza zavzema za smotrnejšo izrabo sredstev za razvijanje in razširitev materialnih temeljev združenega dela, tako da o investicijah in razvoju lahko odločajo le delavci v združenem delu, da se opusti praksa, da so družbenopolitične skupnosti nosilec velikih investicij, katerih breme pade potem na širšo družbo.

V procesu razširjene reprodukcije je potrebno tudi zagotoviti odgovornost predlagatelja investicijske odločitve, strokovno utemeljenost predloga in skladnost s planskim aktom, kajti le tako bo nosil vsak svoj del odgovornosti, delavcem pa ob odločitvi ne bo potrebno arbitrirati za ali proti, saj morajo biti vse posledice odločitve predvidene v predlogu.

Potrebno bo tudi konkretno določiti, katere so neodtujljive pravice delavcev, ker do sedaj

nikjer niso taksativno določene, omejiti pa tudi krog vprašanj, o katerih se odloča z referendumom in s tem okrepiti vlogo delavskega sveta, oziroma zbora delavcev. Delokrog delavskega sveta je treba razširiti na vsa vprašanja o katerih se ne odloča z osebnim izjavljanjem, prav tako pa okrepiti njegovo vlogo kot usklajevalca dela delegacij in ostalih samoupravnih organov v temeljni organizaciji (razen seveda delavske kontrole), zlasti tedaj, kadar se določajo smernice in stališča do zadev, ki se nanašajo na pogoje gospodarjenja ter na pridobivanje in delitev dohodka, o katerih se odloča v skupščini občine in ostalih družbenopolitičnih skupnostih.

Z ustrezno spremembo zakonodaje bo potrebno dopustiti tudi oblikovanje skupnih aktov za statusno povezane temeljne organizacije, predvsem na področju delovnih razmerij, tako da bi se en akt neposredno uporabljal v vseh temeljnih organizacijah, medtem ko je sedaj, na primer, za prehod delavca iz ene v drugo temeljno organizacijo potrebno prehoditi precej zapleteno birokratsko pot.

Za dosledno izvajanje zadanih nalog, za uresničevanje osebne in kolektivne odgovornosti, morajo skrbeti družbenopolitične organizacije, zlasti zveza sindikatov. K proučevanju realnih odnosov in problemov pa je potrebno pritegniti znanost, ne pa z zakrivanjem in prikrivanjem problematike povzročati še večje nezadovoljstvo.

Kadar pa pride v združenem delu do sporov pri vprašanjih ali zahtevah, ki niso bili rešeni po redni poti v organizacijah združenega dela, morajo družbenopolitične organizacije, zlasti pa sindikat, poskrbeti za dosledno spoštovanje postopka, ki ga določa zakon o združenem delu in dati pobude za ugotavljanje odgovornosti posameznikov in organov, če so s svojim neodgovornim delom in ravnanjem povzročili spor.

Vse to so misli in predlogi iz kritične analize v obliki kratkega izvlečka. Do posameznih vprašanj se nismo opredeljevali, ker je to namen javne razprave.

Pripravil: Branko Matkovič



DELO PO NAROČILU — Pri praktičnem pouku izdelujejo učenske Srednje šole tekstilne usmeritve tudi končne izdelke, ki jih potem prodajajo v industrijski prodajalni po znatno nižjih cenah. Delajo pa tudi po naročilu. Na primer za otroške vrtce, bolnice, za obdarovanje socialno šibkejših, učenske so izdelale vse artikule za spreved dedka Mraza v Metliki in tako dalje. Pri praktičnem pouku se nauče veliko koristnega, kar jim pride prav tako v življenju kot tudi pri delu.

Po sledeh govoric

Govorilo se je, govori se in se bo.

Govorimo resnico, laži, se hlinimo, osvajamo.

Dokler govorimo resnico, je v redu.

Velikokrat pa se natolcuje. Govorimo v veter.

Zadnje čase veliko o tem, kdo bo zasedel kak stolček. V občini in v Beti. Obstaja najmanj sto enačic, ki burkajo domišljijo, jemljejo energijo, ki bi bila veliko koristnejša pri delu.

»Direktor bo zapustil Beti in bo odšel...«

»Stavim, da bo novi direktor Beti Jože...«

»Ne, Jože gre na sindikat, to vem...« V tem slogu od zore do zore. Množica ljudi je zaposlena s takim in podobnim čvakanjem, ki je (skoraj) razumljivo za kraj, kakršen je Metlika: majhen, malomeščanski, vsak ve o vsakem vse in še več.

»Uradni« viri pa modro molčijo.

Pod »uradni« mislim vse tiste, ki zadevo poznajo bolje od uličnih raznašalcev polresnic. Modro molčijo. Malce najbrž zato, ker je tudi njim vse skupaj še zavito v meglo, malce zaradi ponosa, da se ne bi mešali s senzacij željno rajo.

Pa morda ne bi smeli molčati. Res je, da ne boš prišel daleč, če boš okregal vsakega, ki vrže kamen za teboj, res pa je tudi, da bi bilo včasih le dobro reagirati na stvari, ki se začno širiti od ust do ust. Nekaj zaradi zaščite ljudi, katerih imena ljudje premlevajo po svojih ustih, nemalo pa tudi zato, da bi se več in bolje delalo v času, ki ga čvekači tratijo za take in podobne akcije.

Sicer pa ne bi rad komu solil pameti. Odgovorni pač najbolje vedo, kaj je prav, sicer jih ne bi šteli med odgovorne, a tudi stolčkov ne bi greti. Celo o njih ne bi šel glas iz stanovanja do stanovanja.

Na koncu bi človek celo zapisal: prav jim je.

Toni Gašperič



Kje se zdraviti ali plačaj tudi porod!

Ko je postal obrat otroške konfekcije Žakanje naša samostojna temeljna organizacija, so se tu zaposleni delavci prijavili v občino Ozalj in tako postali zavarovanci zdravstvenega zavarovanja Ozalj. Delavke so ob tej priložnosti opozarjale na slabe strani te SIS. Odgovorni moške so to zanikali in obljubljali, da ne bo nobenih razlik.

Obljube pa so splahnele. Zaposlene v TOZD Žakanje muči negotovost, saj ne vedo, kam na zdravljenje, če zbolijo.

Če je bolezen milejša, te sprejmejo v zdravstvenem domu Metlika, vendar zdravstveno knjižico trikrat prej obmejo. Čudijo se namreč »beli« knjižici. Če pa moraš na zdravljenje v Novo mesto, je joj. Preko Gorjancev pacientov s takšnimi knjižicami sploh ne sprejemajo. Seveda moraš imeti potrjeno napotnico SIS Ozalj, razliko za ceno usluge pa plačaš, se razume, sam.

Dogaja se tudi, da plačujejo žakanjske delavke v novomeški porodnišnici — porod.

Resnici na ljubo: odgovorni sestankujejo, se dogovarjajo, to pa je tudi vse. Do kdaj?

Zaradi napisanega vlada v TOZD Žakanje dokajšnje nezadovoljstvo.

Ljilja Maršič

ANKETA, MALO MANJ RESNA

Kaj je sindikat

Sindikalnim predsednikom in članom predstva so se iztekli mandati. Volili smo druge. Kot avtomati smo dvigovali roke in dobili smo nove predsednike in nova vodstva sindikalnih organizacij. Tako v občini kot tudi v posameznih OO ZS. In ob volitvah se nam samo po sebi pojavi misel: »Kaj pravzaprav je sindikat in kaj naj bi sindikat bil? Ali lahko odgovorimo na to vprašanje? Brskamo po literaturi in v knjigi Jožice Selakovič — Samoupravljanje, ki je namenjena dijakom srednjih šol, preberemo:

»Zveza sindikatov je najširša razredna organizacija delavskega razreda v katero se delavci prostovoljno združujejo. Delavci, organizirani v sindikat, se borijo predvsem za takšen položaj delavskega razreda, da bo le-ta docela odločal o svojem presežnem delu. Razvijanje samoupravnih odnosov, zlasti na področju združenega dela, prav tako sodi med temeljne naloge sindikata. Sindikati si danes prizadevajo za to, da delavci resnično odločajo o pridobivanju in delitvi dohodka, o merilih za delitev osebnih dohodkov, o urejanju delovnih in življenjskih pogojev itd. Neposredno sodelujejo pri samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju.«

In mlad delavec, naučen te definicije, stopi v delovno razmerje in takrat spozna sindikat tudi v praksi. Kakšno predstavo o sindikatu dobi takrat?

Sprehodili smo se po delovni organizaciji in vprašali:

KAJ JE SINDIKAT?

Dobili smo najrazličnejše odgovore. Mnogi so sicer posumili, da bodo njihove besede objavljene v Vezilu in so bili v odgovorih previdni, a nekateri so odgovarjali tako, kot bi jim to vprašanje zastavili za točilno mizo in ti odgovori so bili najbolj zanimivi. Objavljamo nekaj najbolj duhovitih:

Jože Cigič: — »Jaz bi to sicer moral vedeti, toda...«

Milan Predovič: »....., samo tega ne objavi, ker sem jaz tudi v nekem sindikalnem odboru

ali predsedstvu, kaj pa jaz vem.«

Jožica Kremesec: »Sindikat je gajba jabolok in pol prašiča.«

Jure Vraničar: »Hm, to je pa tudi vprašanje.«

Monika Vuk: »Ti, ti jaz ne bi mogla povedati. Od plače mi trgajo in redno grem na sindikalni izlet. Kaj pa je sindikat, to ne vem.«

Tone Jurkaš: »Ne vem. To me ne zanima.«

Slavko Pezdirc: »Sindikat je v redu, samo škoda, da smo za novo leto izpraznili blagajno.«

Jože Brajkovec: »Sindikata ni! Je le organizacija, ki lenuhom kupuje jabolka.«

Vera Jakša: »Sindikat je kot stara mama, ki sedi v kotu in nekaj brunda. Poslušaj ga tako in tako že dolgo nihče.«

Končar Božo: »Sindikat ni sindikat, čeprav bi sindikat moral biti sindikat.«

Nikola Kezele: »Če hočeš uradno definicijo, v redu, sicer pa...«

Bojan Cimerman: »Stari, mene ne mešaj.« (Bojan je izgubil zaupanje v sindikat, ker mu le-ta ni nabavil premoga).

Martin Simonič: »To ni nič. Jaz sem bil do pred kratkim predsednik. Samo šibaš od občine do Mrvarja, ki ti pravi, da sindikat ni nič naredil. S sindikatom je sama zajeblancija. Ti hodiš v Kanižarico, da bi nabavil premog, zajeblavaš se z jabolki, potem pa te vsi drkajo. Jaz ne bom sprejel več nobene funkcije.«

Jože Zvonkovič: »Nič! Kaj naj ti drugega rečem?«

(Dokler ima uprava roko nad sindikatom, to ni nič in nič ne bo).

Že 30 let sem zaposlen in sem bil tudi predsednik, pa kaj smo naredili? Jabolke smo kupili, nekakšne drese in copate, pa žogo za fuzbal. Pa še to je vse vrage vzeli!»

M. R.



Ženske, ki zaslužijo pohvalo

Premalokrat znamo koga pohvaliti, navadili smo se bolj grajati, kričati in si dajati duška. Vendar lepo po vrsti in počasi.

Črnomaljsko konfekcijo sva obiskala z Brankom Matkovičem, fotoreporterjem Vezila, natanko 15. januarja 1986. Dan je bil za ta čas topel, sončen, pred Beti v Črnomlju pa je hrnel stroj za vrtnanje lukenj v kamen. Torej se tukaj nekaj dela.

Miomir Čikić, brkati direktor TOZD konfekcija Črnomelj, je bil v svoji pisarni.

»Vidiva, da se gradi.«

»Nova proizvodna hala bo imela površino 957 m². Izvajalec del je GOK Črnomelj, montažni del hale pa so napravili v Trimo Trebnje. Z deli smo pričeli 15. maja lani, končana pa naj bi bila do 16. februarja, ko slavijo Črnomaljši svoj občinski praznik. Pogodbeni rok je bil sicer 15. oktober 1985, a so izvajalci zakasnili. Tako je pač.«

»Nameravate zaposliti nove ljudi, ko bo vse nared?«

»Petinsedemdeset. S 1. februarjem prvih šestnajst, nato pa postopoma. Delovne sile je na črnomaljskem območju še dovolj.«

»In kaj, tovariš Čikić, proizvajate v vaši TOZD?«

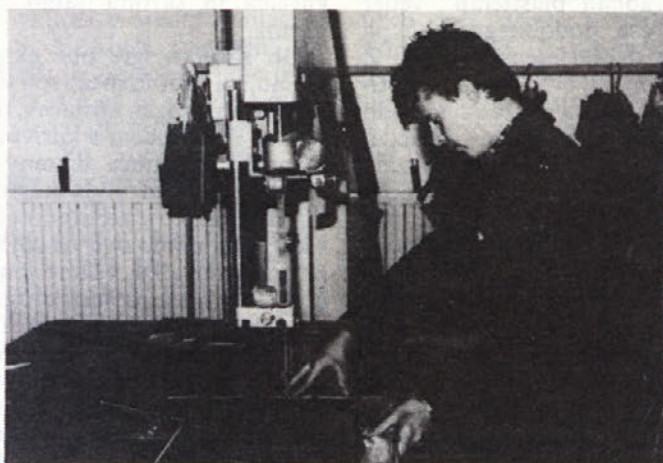
»Petdeset odstotkov celotne proizvodnje odpade na kopalke, druga polovica pa na telovadne drese in trenirke. Delamo v glavnem za izvoz.«

»Zmorete?«

»Naše delavke je treba pohvaliti. So prizadevne. V času gradnje delajo v težkih pogojih, vendar ni godrnjanja. Tudi ob sobotah in nedeljah sedajo za stroje, v preteklem letu smo presegli letni plan za dva odstotka kljub manjšemu številu zaposlenih. Zdaj nas je dvesto triinpetdeset, 1984 nas je bilo dvesto petinšestdeset. Denar, ki ga prejmejo petnajstega v mesecu, zaslužijo. Nič jim ni poudarjenega. Zaslužiti več je cilj, ne pa sramota.«

»Lepo je slišati kaj takega. Kaj pa drugače?«

»Mladinci so aktivni. Tudi na ravni občine. S črnomaljsko



Ernest Šmalcel je bil še do pred kratkim učenec srednje šole tekstilne usmeritve, zdaj pa dela v konfekciji Črnomelj. Ko sva bila z Brankom tam, je rezal paspul. Povedal je, da je z delom zadovoljen, da pa bi šel za leto dni nazaj v šolo. »Lepo nam je bilo, pa nismo tega vedeli,« je povedal med smehom.



DELAVKA ZA STROJEM — Za osmi marec pripravljala Branko Matkovič razstavo fotografij, na kateri bodo v glavnem ženske. Tako je prav: Beti je »ženski« kolektiv. Za stroj sedajo ženske, ženske so v skladiščih, v pletilnici — povsod. Več pozornosti jim bi morali posvetiti. Pa ne samo ob osmem marcu. (Foto: B. Matkovič)

ZSMS dobro sodelujejo. Zraven so pri domala vseh akcijah.«

Sprehodili smo se po obratu. V glavnem ženske, kje kakšna moška pojava: v podobi mehanika ali rezalca paspula. Brneli so stroji, od tu pa tam je bilo slišati klic: »Slikajte še mene!« Glasovi niso vedeli, da Branko ne slika le za Vezilo, ampak za pripravljeno za 8. marec razstavo z žensko tematiko.

Na njej bo videti obraze: resne, nasmejane, zaskrbljene, razigrane.

Takšne, kakršno je vsakodnevno življenje.

Toni Gašperič



Tovarišica Breda Birkelbach je vodja skladišča gotovih izdelkov v črnomaljski konfekciji, kjer delajo v glavnem za izvoz. Dela v skladišču je veliko, odgovornost pa tudi ni majhna. (Foto: B. Matkovič)



Direktor TOZD konfekcija Črnomelj Miomir Čikić je zelo pohvalil delavke: »Med zidavo novih prostorov so delale v nemogočih pogojih, vendar z dobro voljo. Posebno poleti, ko je bila temperatura tudi osemindeset stopinj, jim ni bilo lahko. Vseeno so vzdržale.«

Zima 1986

Organizatorji znanih in vse bolj priljubljenih Kompasovih iger so nam poslali dopis, v katerem nas prosijo, naj besedo ali dve napišemo o igrah, ki bodo 8. februarja v Smučarskem centru Rog. Seveda smo jim ugodili, saj se zavedamo, da bo ta dan na Rogu tudi precej Belokranjcev. Zato vam svetujemo, da kaj več o igrah zveste v tem članku.

Na Rogu se bosta srečali desetčlanski ekipi Črnega vrha nad Idrijo in gostiteljev, Dolenjskih Toplic. Kot pri vseh ostalih igrah morajo biti v vsaki ekipi vsaj tri ženske, vsi skupaj, tudi sodniki in ostalo »uradno osebje« iger, pa naj bi bili v pustnih šemah, saj so te igre prav na pustno soboto. Kulturni praznik bodo domačini obeležili z nekaterimi drugimi prireditvami na smučišču in okrog njega že pred Delovimi in Kompasovimi igrami. Zmagala bo tista ekipa, ki bo boljša vsaj v treh od petih iger.

Sam dan je seveda prispeval k temu, da bodo igre na Rogu v znaku pusta in iger na snegu. Ker pa je pustni čas tudi čas kolin, seveda spada njihova priprava med tradicionalne pustne običaje. Tekmovalce pa čakajo naslednje igre:

1. Snežak na saneh

Kdo vsaj v svoji mladosti še ni poizkusil zgraditi, narediti sneženega moža, prav vsi pa smo se prav gotovo radi tudi sankali. Zato tudi ni potrebno veliko domišljije, da postaviš snežaka na sani in ga iz gozda pripelješ na dvorišče, kjer snega ni več.

Vsaka ekipa bo postavila in oblekla snežaka na posebej pripravljenih saneh. Sodelovalci bosta popolni ekipi, vsaj dvajset šem torej. Fantje bodo pripravljali sneg in ga kakih deset metrov daleč nosili dekletom, ki bodo snežaka oblikovale in ga oblečile. Za prenašanje snega fantje ne bodo

uporabljali plastičnih veder ali česa podobnega, pač pa vsak dvoje lesenih skodel. Z rokami naj bi se snega ne dotikali. Dekleta snežaka ne bodo oblekla v paradna oblačila, bodo pa roke in trup povezala s trakom. Snežaku bodo dodala še vse, kar mu pripada: nos (koren), oči, usta in gumb (iz oglja), pa še cilinder (pravi ali pa odslužena posoda. Ko bo skulptura narejena, jo bosta ekipi na saneh še prepeljali nekaj metrov, do ciljne ravnine. Zmagala bo tista ekipa, ki bo pravilno sestavljenega snežaka prva prepeljala preko ciljne črte.

2. Pustna štafeta s kresom

Štafetni teki so med mladino že dolgo priljubljeni, če gre pa še za »paralelno« tekmo, je vzdušje tem boljše. Po zabavi na snegu je sicer toplo, a se vsi hitro ohladijo, zato je ogenj, kres, prav priporočljiv — za gretje in za kuhanje čaja, vina, žganja, medice.

Prizorišče je razdeljeno na pol, s tem da je v zgornjem delu smučišče s tremi ovirami (predor, skakalnica, otočki), na spodnjem pa prostor za kurjenje ognja. Pet tekmovalcev smuča, vse tri tekmovalke jim pri tem pomagajo (ali pa jih ovirajo, kakor se vzame), dva tekmovalca pa sta

kurjača in skrbita samo za ogenj.

Ob začetku igre obe ekipi tekmujeta istočasno, so vsi tekmovalci, razen kurjačev, na štartu. Prvi smučar s kurivom (v vreči) presmuča tekmovališče in ovire in odda kurivo kurjačema. Ko je na cilju, steče s kurivom mimo ovir na cilj še prva tekmovalka, vzame smuč in jih odnese na štart drugega tekmovalcu, smučarju. Ta spet premaga vse ovire in prinese na cilj novo kurjavo. Skupaj s kurjačema in prvim smučarjem tudi drugi postavlja ogenj. Druga tekmovalka med tem ponovi delo prve, prinese še nekaj kuriva in odnese smuč tretjemu smučarju.

V tej fazi igre imata kurjača in njuna pomočnika pri sebi že vse kurivo in zato veselo kurijo. Trije smučarji in vse tri tekmovalke pa so na štartu premagovanja ovir. Tretji smučar si oprta tretjo tekmovalko in z njo presmuča vso progo. Po smuču pride prva tekmovalka, jih da četrtemu smučarju, ki si oprta to isto tekmovalko in presmuča progo, še zadnjič pride na cilj po smuču druga tekmovalka, ki si jo na štartu oprta zadnji, peti smučar in z njo presmuča ovire. Ko sta na cilju in če med tem ogenj že gori, se tekma konča. Če ogenj še ne gori, počakamo, da zagori. Zmaga tisti, ki hitreje reši naloge.

(Opomba: V kolikor ne bo moč pripraviti paralelne tekme, bosta ekipi tekmovali ena za drugo, zmaga pa tista, ki je po merjenju časa najhitrejša.)

3. Pustna nevesta v trugi

Prenos neveste v trugi je menda pustni običaj, ali pa vsaj predstavlja dva združena običaja — prenašanje pusta v trugi in pustne neveste.

Trije tekmovalci lovijo pustno nevesto iz nasprotn

ekipe. Predpostavljamo, da jo bodo tudi ujeli in prenesli do truge, potem pa še položili vanjo. Ko je enkrat v njej nevesta, ne sme več pobegniti, lahko pa nagaja. Ostali štirje tekmovalci dvignejo trugo z nevesto in jo prenesejo v cilj. Nevesta jih lahko ovira s skakanjem, majanjem in zibanjem, ne sme pa se dotikati tekmovalcev ali njihovih oblačil (ne sme jih pretepati). Za topogledne telesne bolečine bosta poskrbeli nevestini družici, saj bosta spreved kepali s kepami (samo pod noge), ki jih bosta začeli pripravljati v trenutku, ko bo nevesta v trugi.

Igra naj bi potekala vzporedno, ni pa nujno. Zmaga ekipa, ki svojo nevesto prva ali hitreje prenese preko cilja.

4. Koline

Vsako pravo pustno praznovanje spremljajo tudi domače koline. Nekaj pravih in nekaj slamnatih bodo naredili tudi tekmovalci.

Dva tekmovalca bosta iz snega delala salame, dva kravice, ki jih bo treba zašpiliti, dva želodce, ki jih bo treba zašiti, dva pa prave mesenke, ki morajo biti tudi pravilno velike. (Prevelikih ne bomo upoštevali — saj veste, kje so pa mesarji delali prevelike mesenke.)

Peta dvojica tekmovalcev bo skrbela za transport izdelkov, da pa se ne bi pretegnila, smeta vsaki do tehtnice prenesti samo en končni izdelek. Izdelke bosta obežala na svojo stran tehtnice. Po desetih minutah se igra zaključuje, zmaga pa tista ekipa, na katere stran se bo nagnila tehtnica.

5. Izdelava pusta

Sam pust je seveda višek pustovanja. Ker pa so igre že v soboto, ko se pustovanje praktično šele začne, pusta ne bomo ne pokopali, ne zažgali, pač pa ga bosta ekipi obdržali v spomin.

Vsaka ekipa bo namreč prinesla s seboj oblačila za svojega pusta. Po možnosti naj bi bil kar se dá podoben lokalnemu, torej črnomrškemu in topliskemu (dolenjskemu) pustu.

Naloga obeh ekip bo preprosta. S senom napolnjene vreče bodo morali tekmovalci in tekmovalke obleči v pusta (ki ga bo pripravila nasprotna ekipa); zmagala bo ekipa, ki bo pusta bolje oblekla. Pri ocenjevanju bosta imela pomembno vlogo tudi predstavnika obeh ekip, ki bosta pri tej igri člana sodniškega zbora.

L. Š.

VISOKI ODSOTKI

Fizični obseg prodaje gotovih izdelkov na domače tržišče je bil leta 1985 kar za 48 odstotkov večji kot leto poprej. Porast fizičnega obsega beležijo v Kometu tudi pri izvoznih poslih. Tako se je z ozirom na leto 1984 povečal izvoz gotovih izdelkov za 28 odstotkov, dodelavnih poslov pa za 5 odstotkov.



Še nekaj časa, pa se bodo delavke črnomaljske konfekcije preselile v nove proizvodne prostore. Pogoji dela bodo boljši, več bo zadovoljstva in delovni uspehi ne bodo izostali. Foto: B. Matkovič

ZAHVALA

Ob boleči izgubi očeta Franca Trstenjaka se iskreno zahvaljujemo osnovni organizaciji sindikata Beti in sodelavcem za podarjeni denarni prispevek in izraze sožalja.

Lojzka Tomc
Tilka Breznik

Dragi starši

Na vas se obračamo zato, ker je znano, da se otroci za svoj bodoči poklic odločajo še vedno največji meri pod vašim vplivom.

Morda marsičesa o tem ne veste. Kratko in jedrnat vas bomo poskusili seznaniti z novostmi na področju vojaškega poklicnega dela, do katerega imamo včasih predsodke. Vse s ciljem, da bi ob boljšem poznavanju stvari bilo boljše tudi naše sodelovanje!

Kar lotimo se ugovorov — predsodkov.

»Vojaških šol ni v Sloveniji!« Ni res! V Ljubljani imamo Splošno srednjo vojaško šolo Franc Rozman—Stane (prej gimnazija). Najmodernejšo po obliki in eno najbolj opremljenih srednjih šol v Sloveniji.

»... Samo ena ni dovolj!« Povsem dovolj za Slovenijo, saj je za mnogo drugih področij tudi dovolj ena šola v Sloveniji (zobotehnična, laborantska, farmacevtska šola v Ljubljani, mlekarstva v Kranju, živilska v Mariboru itd.).

»... No ja, so pa druge zelo daleč!« Do Tehniške šole kopenske vojske v Zagrebu ni iz Maribora nič dlje kot do Ljubljane, in iz Ljubljane v Zagreb nič dlje kot iz Ljubljane v Maribor. Ljubljanska in zagrebška šola pa sta šoli, ki sta zaradi bližine najbolj zanimivi za slovenske fante. Ostale, ki so dlje, so mnogo bolj specializirane (letalskotehniška, pomorska itd.). Tu pa lju-bezen do poklicnega področja pomaga premagati razdaljo.

»... Pa bi vseeno bili v skrbeh, in nobenega nadzora nimamo!« Gojenci vojaških šol so z vsem preskrbljeni. Nobenih skrbi za hrano v dobri ali slabi menzi, nobenih skrbi za žepnino in šolske potrebe in kar je najbolj pomembno, kljub temu, da je daleč od doma, nobenih skrbi, da bi zašel v slabo družbo. O vsem, kar se dogaja s fantom, vas šola stalno obvešča in seveda se lahko obiskujete.

»... Sploh je pa še premlad, kaj če mu ne bo všeč?« V vojaško šolanje se lahko vključi tudi po končani srednji šoli. Lahko pa obiskuje srednjo šolo z vojaško štipendijo ali

brez nje in se po vsakem letniku vključi v srednjo vojaško šolo. V obeh primerih bo starejši in zrelejši za tako odločitev. Če ga le ne boste odvracali zaradi predsodkov.

»... Po končani šoli pa službe po vsej Jugoslaviji!« Ni čisto tako. Odličnjaki si lahko izbirajo kraj prve službe. Pa roko na srce. Ali ne zahtevajo tudi naši »civilni« poklici, da delamo tam, kjer delo je (npr. geologi, monterji, gozdarji in drugi)? Mlajši oficir je pač tam, kjer ima enoto. Lahko pa izbira najbližjo domu.

»... Disciplina je pri vojaki trda stvar, doma je niso vajeni v taki meri!« Seveda ne. Delovna disciplina in tovarštvo sta osnovno za mladega oficirja. Pa je to kaj hudega? Ali ne bi bilo lepo, če bi v naših »civilnih« službah imeli dobro delovno disciplino in če bi bili med seboj res tovariški? Pravi užitek bi bilo hoditi v službo.

»... Vojaški polici so tako nekam enaki, ozki!« Prav to ni res. Desetine »civilnih« poklicev je, ki jih je treba opravljati v vojski, da ta veliki stroj nemoteno teče. Desetine vojaških poklicev je, ki so na las podobni civilnim. Kar poglejmo...

Največjo sorodnost in podobnost ima poklic oficirja s poklicem učitelja in profesorja.

Poklic oficirja združuje v sebi nekaj posebnega. Zunanja podoba kaže, da v tem poklicu človek predvsem usposablja generacije mladih vojakov v ravnanju s sodobnimi orožji ter v vojaških veščinah. Še pomembnejša pa je vzgoja vojakov v ljubezni do domovine, kako se brani neodvisnost in svoboda naše domovine. To je častno in odgovorno delo, šola bratstva in enotnosti, šola čuvanja najsvetlejših pridobitev naše družbe — pridobitev, ki so si jih naši narodi in narodnosti priborili v revoluciji. Varovanje teh pridobitev pa je glavna naloga naše armade.

Najbolj so civilnim poklicem podobni vojaški poklici, za katere se šolajo mladinci v Tehniškem šolskem centru v Zagrebu, v Letalsko-tehniškem šolskem centru v Rajlovcu, Intendantski srednji vojaški šoli v Sarajevu ter Sanitetni srednji vojaški šoli v Novem Sadu.

Ni pa seveda mladincem, ki se vpisujejo na vojaške šole, predvsem od tega, da bi se izšolali za poklice, ki so kar najbolj podobni civilnim poklicem. Večina izbere vojaški poklic ravno zaradi njegovih

posebnosti. Marsikateri mladinec želi delati v svojem življenju nekaj posebnega, drugačnega kot njegovi kolegi. In ravno za to obstoji cela vrsta možnosti na vojaških šolah, kjer lahko pridobijo znanje in veščine za:

vođenje dela v raketni bazi, upravljanje tankov in drugih oklepnih vozil, delo na raketni ladji, torpednem čolnu in v podmornicah, opravljanje kontrole letenja vojaških letal, vzdrževanje vojaških letal in helikopterjev, naloge vojaških padalcev, naloge vojaških pomorskih diverzantov,

delo vojaških meteorologov ter še cela vrsta drugih zanimivih opravil in nalog, ki jih opravljajo oficirji v Jugoslovanski ljudski armadi.

Tudi poklicni razvoj in napredovanje sta redno zagotovljena vsakomur. Poklicni razvoj vodi celo do doktorja znanosti in napredovanje od najnižjih do najvišjih činov in položajev. S tem se v civilu ne moremo ravno pohvaliti!

»... In ta večna uniforma!« Uniforma je delovna obleka. Tako kot zdravnik nosi med delom belo haljo, avtomehaničar pa moder kombinezon, tako nosi oficir pri delu uniformo. Po delu pa je lahko oblečen kot vsak občan.

»... Pa vendar!« Da, da, še je tihih predsodkov. Napravite zanje podobno primerjavo, kot smo jih za nekaj predsodkov napravili mi, pa boste videli, da se bodo večinoma razblinili kot milni mehurčki.

Naj navržemo še nekaj ugodnosti, ki so povezane s poklicem oficirja, ki jih prej sploh nismo omenili:

Se vam zdi nepomembno, da je vojaško šolanje edino, ki takoj po končanem izobraževanju zagotavlja zaposlitev?

Se vam zdi nepomembno, da s prvim delovnim mestom že pridobiš pravico do stanovanja?

In ali veste da imajo tudi oficirji lahko celo vrsto dopustov od rednega, prek izrednega neplačanega, nagradnega, do dopusta za športno udejstvovanje in še kaj bi se našlo?

Toda dovolj, da ostane vse v mejah objektivne informacije!

Naj zaključimo z mislijo ene od mamic, ki so dale sina v Splošno srednjo vojaško šolo v Ljubljani: Dobra šola, ki skrbi tudi za vzgojo, ne samo za učenje; pa red, nobenih pobalinstev in nasilja, ki se je razpaslo drugje!«

Zvezni sekretariat za ljudsko obrambo

BETKO IMA BESEDO

Dolgo časa sem molčal! Predolgo. Zdaj pa me nekatere drobnarije prav vlečejo za jezik.

V moji pavlihovski pameti se mi zdijo smešne, če pa natančneje premislim, me prav jezijo. Poglejte: Srednja šola tekstilne usmeritve Metlika ima televizijski sprejemnik. To ni nič šokantnega, še več jih bi morali imeti. Nek nepridiprav se je spomnil, skoraj verjeli ne boste, vzel je nož ali klešče in odpilil vtično vrvico. Le kaj mu bo?

V šoli jim je v kratkem času marsikaj izginilo: štoparica, petdesetmetrski meter, kasetofon. Kdo so prisvajali tujo lastnino? Učenci? Kdo iz delovne organizacije? Tega nihče ne ve.

Lepo pa bi bilo, če bi zmi-kavtu stopili na prste, a kaj, ko je, tako vsaj kaže, sila prebrisan. Betko pa je vseeno prepričan, da bo enkrat le stopil na limanice. Njegovo ime in priimek bomo obelodanili, da bo rdel pred celim kolektivom.

Drugo: v Beti je veliko pip. Vodovodnih. Marsikatera med njimi pušča. Vodo. Še dobro, da ne vina. Ali pa škoda, da ne vina. Posamezniki bi bili bolj zadovoljni. Porabo vode merijo s števeci. Tudi takšna, ki steče tjavendan. Porabljen vodo je treba plačati. Tudi takšno, ki steče tjavendan.

Denarja nimamo na pretek, a ga spuščamo v kanalizacijo. In nikomur nič. Vidimo puščajoče pipe, a molčimo.

Doma tega ne bi počenjal, v delovni organizaciji da. Kot da to ni naše, kot da se nas to ne tiče.

Kdaj se bomo pričeli obnašati gospodarno? Kdaj bomo končno začutili, da je družbena lastnina tudi naša?

Bo potrebnih še petsto let? Naj jaz, goflja tovarniška, Betko, izblebečem še o eni manjši tatvini. Nekdo je pri bojerlu odvil obe pipi in ju odnesel.

Najbrž domov. Najbrž ne s poštenim namenom. Želim, da bi mu voda zamrznila v obeh pipah!

Drugega tudi zasluži ne. Lep pozdrav, vaš Betko

OB IZIDU DRUGE
KNJIGE NAŠEGA
SODELAVCA

Tovarna in avtor z roko v roki

Pa smo Metličani zopet ponosni! 20. januarja je namreč izšla knjiga. Knjige izhajajo vsak dan, porečete. Že res, toda tokrat je izšla knjiga — že druga v zadnjih dveh letih — našega someščana — sodelavca Tonija Gašperiča.

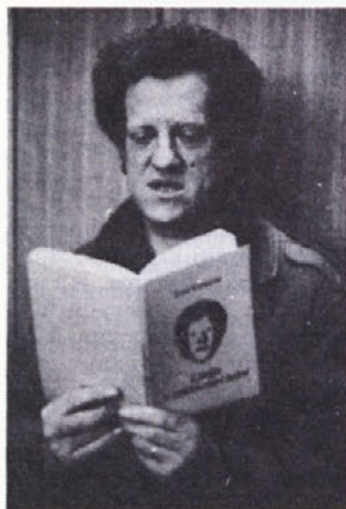
In zakaj naj bi bili ponosni mi, saj nimamo vendar nikakršnih zaslug za izid dela? »Pa jih imate,« vam bi odgovoril Toni. Kako bi si sicer razlagali, da se v marsikateri izmed njegovih humoresk najde tudi naš krajan, mnogi, ki prebirajo njegove humoreske v Dolenjskem listu, pa kar enačijo Hitrotkal z Beti in Hitrošiv s Kometom. In nova Tonijeva knjiga z naslovom »Ljudje z zaščitnimi hrbti« je izbor prav tistih humoresk, ki so v zadnjih treh letih izšle v osrednjem dolenjskem časopisu.

Ideja, da bi ob 30-letnici Beti tovarna založila knjigo humoresk Tonija Gašperiča, ki v naši delovni organizaciji dela že 15 let, je prišla na misel Matjažu Rusu. Da zamisel ni slaba, so se strinjali tudi vsi tisti, ki so o izidu odločali. In prav tem je Toni še posebej hvaležen, a ne le zaradi knjige, ampak tudi zato, ker imajo v Beti posluh za njegovo pisanje, ki mnogokrat leti tudi na razmere v naši delovni organizaciji, a vzamejo »kritiko« dobronamerno in ga ne kličejo na odgovorost, kot je to še marsikje v navadi.

Pred izidom so se izkazali številni Tonijevi prijatelji, ki so pripomogli, da je knjiga čim prej zagledala luč sveta in da porodne težave niso bile tako dolge kot pri izidu prve zbirke humoresk. Tako je kot pri prvi knjigi tudi tokrat izbor opravil novinar Janez Pezelj, veliko brezplačnega dela pa sta vložila tudi oblikovalec Dušan Pezelj in novinar Andrej Bartelj, ki je humoreske lektoriral. Domiselne ilustracije je prispeval Branko Babič, izkazala pa se je tudi novomeška Ti-

skarna, ki je solidno in v rekordnem času opravila svoje delo. Medtem ko smo prvo Gašperičevo knjigo nestrpno čakali kar 3 leta, so tokrat zadostovali bori 3 meseci.

Drugo knjigo Tonijevih humoresk vsebinsko gotovo ni potrebno posebej predstavljati, saj smo se ob njegovem pisanju v Dolenjskem listu že mnogokrat nasmejali, a tudi zamislili. Pa vendar ima knjiga svoj čar. »Humoreske v knjigi drugače zaživijo kot v časopisu, kjer jih prebereš in gredo mimo. Ob prebiranju knjige pa si človek že zavestno vzame več časa, se ustavi ob tem ali onem pisanju. »Ne nazadnje



gre za dokument časa,« razmišlja avtor, ki mu pravkar izšla knjiga pomeni potrditev dela. »Toliko bolj pa sem je vesel zato, ker je eno redkih tovrst-

Toni Gašperič



Ljudje z zaščitnimi hrbti

NASLOVNICA DRUGE KNJIGE — Humorist Toni Gašperič je dočkal izid svoje druge knjige z naslovom *Ljudje z zaščitnimi hrbti*. Knjigo je posvetil Beti za njeno tridesetletnico, Beti pa je knjigo založila. Izbor humoresk, objavljenih v Dolenjskem listu od 1983 do 1985, je opravil novinar ljubljanske televizije Janez Pezelj, karikature pa je narisal novomeški fotograf Branko Babič. Knjiga ne bo na prodaj: Beti jo bo podarjala svojim poslovnim parterjem, v njej pa je objavljenih preko petdeset humoresk. V kratkem bo izšla tudi Tonijeva pesniška zbirka *Pesmi iz zapotja*. Imel jo bo tisti, ki mu jo bo Gašperič podaril. Kupiti je namreč ne bo mogoče. Beti je gotovo naredila lepo potezo, ko se je odločila založiti in izdati Tonijeve humoreske. Knjiga pa bo imela tudi reklamno vrednost, saj je na nekaj mestih napisano ime Beti. Humoreske so izšle v nakladi dva tisoč izvodov.

tnih del, ki so v naši republici izšla izpod peres domačih, slovenskih avtorjev,« je zadovoljen Toni Gašperič.

Kot je napisal v posvetilu, knjigo poklanja svoji delovni organizaciji ob njeni 30-letnici, ki je delo tudi izdala in založila. Da gre zares za darilo iz hvalečnosti, pove tudi to, da za »Ljudje z zaščitnimi hrbti« Toni ne bo dobil niti dinarja. Sicer pa knjiga, ki je izšla v 2.000 izvodih, ne bo naprodaj, ampak jo bodo v Beti poklanjali svojim poslovnim parterjem.

Tako kot pri izidu Humoresk pred dvema letoma, tudi tokrat Toni ni pozabil na svoje sodelavce in someščane. Za delavce svoje delovne organizacije bo pripravil predstavitev dela v Beti, za Metličane in vse, ki mu radi prisluhnejo, pa v hotelu Bela krajina ali kateri izmed metliških gostiln. Seveda bogat in zanimiv kulturni program ob tem ne bo umanjkal, toliko manj, ker bodo predstavitve ob kulturnem prazniku.

M. B.



ZUNANJI SODELAVEC

— Tovariš Stane Judnič ni redno zaposlen v Srednji šoli tekstilne usmeritve. Njemu pravimo »zunanji sodelavec«. In takšnih sodelavcev je imela šola v preteklosti, in še jih ima, kar precej. Brez tesnega sodelovanja z delovno organizacijo Beti (in Komet) bi šola težko izpolnjevala svoj z delovnim načrtom zadani si program. Prepričani smo, da je več kot odlično to, da je Srednja šola tekstilne usmeritve v sklopu delovne organizacije Beti, čeprav izobražuje še za Komet, Labod in Novoteks. Odtujitev šole od proizvodnje bi bil velik nesmisel in še večja škoda. (Foto: B. Matkovič)

Največji med največjimi

Lani so v Betinem tozdu Kodranka in volna 100 odstotno dosegli plan proizvodnje, finančna realizacija pa je bila še nekoliko večja. Najpomembnejši dosežek pa je bil za njih investicija v opremo in razširitev kapacitet za proizvodnjo finih poliamidnih prej za izdelavo nogavic za širše jugoslovansko tržišče in nov program proizvodnje poliestrskih prej za vse vrste uporabe. »S tem smo povečali obstoječe kapacitete v proizvodnji preje še za dodatnih skoraj tisoč ton, tako da smo postali največji tovrstni proizvajalec v naši državi,« je povedal direktor tozda inž. Ivan Malešič. Zanimivo pa je, da se je pri okrog 30-odstotni povečani kapaciteti zaposlenost povečala le za 17 odstotkov. Tudi v letošnjem letu načrtujejo delno posodobitev in razširitev proizvodnje barvaste preje, vendar pa bo šlo v tem primeru le za oplemenitenje preje. Računajo, da bodo k lanskim polmiliardni investiciji letos tako pristavili še četrtemilijarno naložbo.

Z novimi zmogljivostmi skoraj zadovoljijo povpraševanje, pri čemer ima odločujočo vlogo kvaliteta, ki ji bodo še nadalje namenjali največjo pozornost. »Že sedaj pa vemo, da bo letos največ težav s tem, kako zagotoviti kontinuiran dotok surovin glede na nov devizni zakon, kajti še vedno jih 90 odstotkov uvažamo, po sedanjih cenah pa prav nič ne kaže, da bomo s tistimi deviznimi pravicami, ki jih imamo, lahko nemoteno obratovali,« je zaskrbljen inž. Malešič.

V okviru programa tozda je tudi proizvodnja volne za ročno pletenje, kjer pa se zaradi deviznih in tržnih omejitev obseg proizvodnje ne povečuje. Osnovna substanca je namreč uvožena, predejo in barvajo pa volno kooperanti iz vse Jugoslavije. V Beti pa že

razmišljajo, da bi začeli s predenjem kar doma.

V tozdu Kodranka in volna je sedaj zaposlenih 296 delavcev, ko pa bodo zaradi letošnjih izboljšav v proizvodnji zaposlili še nove, jih bo konec leta po načrtih delalo 311. Kot pove direktor tozda, je ponudba delovne sile zadovoljiva, vprašljiva pa je osnovna kvalifikacija in primernost za takšno proizvodnjo. »Ker primerne šole za delo v naši proizvodnji ni, se mora vsak delavec prekvalificirati in priučiti. Ko pa se privadijo, začnejo iskati delo v svojem poklicu in odidejo,« ni zadovoljen inž. Malešič in ob tem

pristavi, da bo za tehnološko zahtevne faze v bodoče potrebna ustrezna kvalifikacija ali



NOV STROJ — V tozdu Kodranka in volna so lani predvsem v delu kodranke veliko vložili v nove stroje. Zelo radi pa se pohvalijo prav s strojem za tekstoriranje finih prej za nogavice (na fotografiji), saj s temi prejami zalagajo tako rekoč celotno jugoslovansko tržišče.

srednja šola. Ker so pogoji dela, tako zahtevnost kot tehnološko-klimatski pogoji, težki, je fluktuacija v tozdu velika. Moški namreč delajo kontinuirano 4-izmensko delo, ženske 2-izmensko, oboji pa tudi ob nedeljah in praznikih, le da je ženskam prizanešeno delo ponoči. Težave pri veliki fluktuaciji pa so v tem, da morajo vložiti veliko truda, da se novi delavec priuči, usposobi za delo in da se pravi rezultati pokažejo šele po letu dni in več in ko takšen delavec zapusti tozdo, morajo začeti s priučevanjem novega delavca in zopet izgubijo leto dni.

»Tehnološki proces v kodranki zahteva visoko stopnjo tehnološke discipline, reda. A s sedanjo disciplino nismo zadovoljni. Vsi prijemi pri nagrajevanju, ki naj bi motivirali ljudi, da bi disciplinirano delali, še niso dali ustreznih rezultatov, zato pripravljamo dodatne ukrepe za red,« niza direktor, pri tem pa ne pozabi omeniti tistih ljudi, ki zaradi težkih pogojev niso sposobni opravljati zahtevnejših del. Teh je sedaj v tozdu Kodranka in volna 26, vendar se število nenehno večja. Delajo sicer na manj zahtevnih delovnih mestih, nekateri tudi na neustreznih, zavedajo pa se, da v tozdu takšnih delovnih mest nimajo neskončno.

V letošnjem letu jih čaka v tozdu še vrsta nalog. Tako se bo moral strokovni in operativni kader še naprej izobraževati ob delu, pa najsi bo doma ali v tujini. Prav letos bodo pripravili večjo akcijo za pridobivanje štipendistov, saj bodo le tako dolgoročno zagotovili priliv strokovnega kadra. Obljubljajo pa tudi hitrejšo rast osebnih dohodkov, ki pa bo morala biti seveda podkrepljena z dobrimi proizvodnimi in finančnimi rezultati. Že v preteklem letu so namreč naredili velik korak pri izboljšanju prejemkov, saj je znašal povprečni osebni dohodek okrog 50 tisočakov. Vendar delavci s tem še vedno niso zadovoljni, kajti te plače še vedno rahlo zaostajajo za povprečnimi prejemki v njihovi grupaciji.

Inž. Ivan Malešič pa ne pozabi omeniti tudi dveh ali treh študij, ki bodo zaključene do konca letošnjega polletja. Te študije jim bodo pomagale pri njihovem bodočem razvoju, predvsem pa pri novih programih, ki jih bodo uredili v tem srednjeročnem obdobju.

Teletekst: možnosti za poslovne informacije

Sredi 70. let je britanska državna RTV družba začela uvajati nov sistem posredovanja informacij, ki so ga poimenovali teletekst. Bistvo tega sistema je v tem, da izkorišča »prazen prostor« v TV signalu in posreduje kratke informacije o političnem in gospodarskem dogajanju, pa tudi vrsto t. i. servisnih informacij (o voznem redu, založenosti trga, prireditvah, cenah itd.). Te informacije so dostopne le tistim, ki imajo v televizorjih vgrajeno napravo, ki »razume« signal iz zatemnitvenega dela TV signala in ga »prevede« v črke, številke in grafične simbole. Hitro uveljavljanje teleteksta dokazuje vsaj dvojje:

- 1) javnost potrebuje zgoščeno in nenehno aktualizirano informacijo
- 2) enostavnost sistema oz. dostopa do informacije omogoča njegovo uporabo širokemu krogu ljudi.

Potrebno je opozoriti na bistveno razliko med teletekstom in interaktivnimi komunikacijskimi sistemi. Medtem, ko gre pri prvem za možnost, da gledalec izbere iz pripravljene paketa informacije, ki ga zanimajo, lahko v interaktivnem sistemu tudi sam oblikuje neko informacijo, jo pošlje zainteresiranemu, ali pa shrani v banki podatkov. Značilna razlika med obema sistemoma je še v tem, da je prvi namenjen splošni javnosti, drugi pa posameznim ciljnim skupinam, še posebej v poslovnem svetu.

Pri uredniških odločitvah o številu strani in vsebini teleteksta je potrebno upoštevati zlasti naslednje okoliščine:

- 1) informacije morajo biti jedrnat in pregledne,
- 2) vsako informacijo je potrebno sproti dopolnjevanju,
- 3) kolikor je le mogoče, je potrebno skrajšati čas čakanja gledalca na določeno informacijo (v Teletekstu RTV Ljubljana je »čakalni čas« okoli 8 sekund)
- 4) posebno pozornost je potrebno nameniti interesom mladih (več kot polovico gledalcev predstavlja populacija med 15. in 35. letom),
- 5) v teletekstu je potrebno zagotoviti stalni prostor za osebe, ki imajo težave s sluhom.

V Jugoslaviji smo se dokaj pozno vključili v družino evropskih RTV postaj, ki oddajo teletekst. V tehničnem smislu so posamezni strokovnjaki sicer poznali možnosti za uvedbo te dejavnosti, ni pa bilo ne kadrovskih in ne finančnih sredstev in



tudi ne jasnega vsebinskega koncepta. Po nekaj povsem tehničnih eksperimentih v RTV ZG, RTV SA in RTV Beograd se je organizacijski komite ZOI 84 odločil uporabiti teletekst kot dodatni informacijski vir v času zimskih olimpijskih iger v Sarajevu. Opremo za editiranje in oddajanje dveh magazinov (eden v srbohrvatskem in drugi v angleškem jeziku) je dobavilo Gorenje, ki je moglo zagotoviti tudi

televizorje s teletekst dekodirji. To tehnologijo so namreč pridobili z nakupom Körtinga. Z zaključkom olimpijade v Sarajevu so na RTV Sarajevo prenehali z oddajanjem teleteksta.

Od pomladi 1983 je na RTV Ljubljana delovala skupina, ki je proučevala možnost za uvedbo teleteksta v SR Sloveniji. Zaostrene gospodarske razmere v družbi, še posebej pa vse slabši finančni položaj RTV dejavnosti,

sta vsekakor zaviralno vplivala na uvajanje novega medija. Ob tem pa smo vedeli, da teletekst ni popolna neznanka našim TV gledalcem. Precejšnje število jih je namreč spremljalo teletekst avstrijske TV. Gre zlasti za občane, ki so bili na začasnem delu v tujini in so ob vrnitvi prinesli s seboj tudi televizorje z vgrajenimi teletekst dekodirji.

7. maja 1984 so mogli gledalci RTV Ljubljana (seveda tisti, ki imajo televizorje z dekodirji) prvič spremljati teletekst v slovenskem jeziku.

Teletekst RTV Ljubljana je v strukturalnem smislu podoben servisu teleteksta v drugih evropskih državah. Naša posebnost je, da od vsega začetka poudarjamo potrebo po vključevanju t. i. poslovnih informacij. In zlasti v tem delu ima drobno gospodarstvo velike možnosti posredovati informacije, ki bodo posodobile poslovanje in njegovo gospodarsko uspešnost.

Ludvik Škoberne



DOKLEJ ZAOSTAJANJE — Srednjo šolo tekstilne usmeritve obiskuje blizu dvesto učencev z vse Dolenjske. Šola se otepa s pomanjkanjem učilnic. Specializirane učilnice si sposojamo v Črnomlju, v Srednji šoli družboslovne in kovinarske usmeritve. Tja se učenci vozijo. S Črnomalci sploh dobro sodelujemo. Tudi na kadrovskem področju: naši učitelji učijo pri njih, njihovi pa pri nas. Tudi telovadnico, ki je v Metliki trenutno ni, si sposojamo. Zaenkrat je to dobra rešitev, toda misliti bo treba na dozidavo lastnih prostorov. Če hočemo naše srednje šolstvo razvijati, so sedanjí prostori le izhod v sili: premalo jih je pa še zastareli so. Šola bo treba vsekakor vključiti v naše razvojne načrte, sicer bomo kaj hitro ugotovili, da smo na tem področju krepko zaostali. (Foto: B. Matkovič)

KOMETOV SREBRNI JUBILEJ

Ob 25. obletnici obstoja, ki se je iztekla v 1985. letu, je »Komet« izdal publikacijo z naslovom »Kometov srebrni jubilej«. Publikacija zajema zgodovino razvoja delovne organizacije, ki jo je zbral in z večjim peresom prenesel na papir prof. Jože Dular. Prejeli so jo vsi člani kolektiva in upokoјenci.

NAGRADNA KRIŽANKA

ZAHVALA

Ob boleči izgubi očeta Mije Rahije se iskreno zahvaljujem sodelavkam iz TOZD Žakanje za podarjeno cvetje, denarno pomoč ter za izrečeno sožalje.

Zalujoča hčerka
Dragica Butorajac z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta Ignaca Železnjaka se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz TOZD Konfekcije Metlika za podarjeno cvetje, denarno pomoč ter za izrečeno sožalje.

Zalujoči sin Matija
Železnjak z družino

ZAHVALA

Ob izgubi moje drage mame BARBARE ŽNIDARŠIČ iz Rosalnic 25 se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata za denarno pomoč in izrečeno sožalje. Hvala vsem, ki ste mojo drago mamo spremili na njeni zadnji poti.

Marija Macele,
TOZD Kodranka
in volna

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta MATIJE RIBIČA iz Radatovičev se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem ter OOOZS KOMET za podarjene vence in izrečene besede sožalja.

Zalujoča hčerka
Dragica Musilin

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje mame SIMONE ROZMAN se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji »Komet« in sodelavcem za podarjeni venec in cvetje, izrečeno sožalje ter spremstvo na njeni zadnji poti.

Zalujoča hčerka
STANKA VRVIŠČAR

ZAHVALA

Ob smrti očeta Ignaca se zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam iz TOZD Konfekcija za podarjeno cvetje in izraze sožalja.

Sin Mitja Železnjak
z družino

ZAHVALA

Ob nenadni smrti najinega očeta Franca Trstenjaka se zahvaljujem OOOZS ter sodelavcem TOZD Konfekcija Metlika za denarno pomoč in izrečeno sožalje.

Hčerki Tilka Breznik in
Lojzka Tomc

Naj še besedo ali dve za-
pišemo za prejšnjo številko. V
uredništvo je prispelo 25 reši-
tev, od teh, na žalost, nekaj ne-
pravilnih. Poudarimo pa naj,
da smo pri žrebanju upoštevali
tudi te — za dobro voljo, zlasti
zato, ker je šlo za majhne na-
pake. Iz klobuka je najprej-
še izvela Dragica Biščan,
učenka SŠTU. Tokratna na-
gradna križanka je na zadnji
strani. Srečno!

**PRAVILNA REŠITEV
KRIŽANK IZ PREJŠNJE
ŠTEVILKE:** spust, ekarit, om,
leš, Rijavec, sto, Ag, pa,
siporeks, la, ekvator, tlak,
Omsk, tkanine, V, m, komis,
Zenica, peč, čipka, JPI, srp,
ore, m, eta, pes, Mirsad, Am,
rja, srečno, i, la, a, KK, Lun,
m, B, novo leto, ena, krona, v,
mastika, oj, stas, brkač, o,
Dante, a, AO, S, opoj, rotor,
Bitef, kapavica, ses, dacar, vid,
c, r, prekop, pica, e, Braun, pi-
ka, a, N.

Izid žrebanja: Izmed pravil-
nih rešitev smo izžrebali tri
srečne dobitnike, ki bodo s
tem izvodom Vezila v tovarni-
ški trgovini uveljavili popust:

1. v višini 3.000,00 din:
MARIJA JAKLIČ, saldakon-
ti,

2. v višini 2.000,00 din:
MILENA MOLEK, skl. goto-
vih izdelkov,

3. v višini 1.000,00 din:
BARBARA SLANC, skladi-
šče gotovih izdelkov.

VODORAVNO: 12. 8. črka,
13. bor, 14. nadležna žuželka v
hiši, 20. hrvaški skladatelj,
Krsto, 21. Prodnik, 23. tovar-
na vrvi, 25. romunski priimek,
27. dalmatinski vprašalni zai-
mek, 28. Jugoslovanski aerot-
ransport, 29. star Slovan, 30.
Benetke, 31. erbij, 32. planin-
ska ujeta, 34. rimska 52, 36.
spodnja okončina, 38. čas, 39.
člen, okončina, 40. osnovna
organizacija, 41. prebivalka
Tomaja, 43. italijansko »na-
prej«, 46. mladenič iz Mahab-
harate, 47. gorovje v Siriji, 50.
strokovnjaki za strateško bo-
jevanje, 53. začetek abecede,
54. ženska oseba iz Dr. Živaga,
56. germanski orel, 57. anag-
ram besede »miš«, 59. dr.
Mlačak, 60. živinorejec v
Ameriki, 63. grška črka, 64.
ocet, 67. Pančevo, 68. napad,
70. gozdna ovijalka, 72. osebn
zaimek, 73. naglavni zajedalci,
76. nekdanji prebivalec naših
krajev, 78. redkejšo moško
ime, 81. tuj dvoglasnik, 82. in-
dijsko žensko oblačilo, 84.
Kardelj Edvard, 85. vzhod, 86.
vrsta dezodoransa, 87. ako,
90. ovoj, 92. zgoden, 93.
slovenska družbenopolitična
delavka, Blaha, 95. erbij, 97.

cirka, okoli, 100. živalski or-
gan, 101. sodelavka Teleksa,
Velkavrh, 103. dišeča rastlina,
katere vonj odganja molje,
106. iridij, 108. prebivalec Ta-
ivana, 111. nadav, predujem,
113. konto, 114. žveplo, 115.
kovinski barometer, 116. ho-
telsko naselje v Dubrovniku,
Babin, 122. 19. črka abecede,
123. dušik, 124. uran, 125. ig-
ralka West, 127. duhovnik, za-
ničljivo, 128. filozof Hyppolit,
129. iridij, 131. ekonomsko
propagandni program, 133.
slika, 134. košarkarski klub,
136. motivacija, 138. 100 m²,
141. staro pleme na ameriških
tleh, 145. 15. črka grške
abecede, 150. vprašalnica, 152.
imaginaren, 153. znana gostil-
na na Jugorju, 156. diferenca,
158. jama za žganje apna, 160.
ptič severnih morij, 162.
svetopisemsko ime, 163. Jarc,
165. nabožni spev, 167. del
voza, 168. egiptovski sveti bik,
169. tovarna v Mariboru, 170.
indijanski veliki duh, 172.
slovenski skladatelj, Milan,
173. slovenski slikar, Mitja,
175. Cankar, 176. žličnik,
knedelj, 178. rimski zgodovi-
nar, 179. prebivalec države na
Iberniskem polotoku.

NAVPIČNO: 1. eni in drugi,
2. plen, 3. igralka Fonda, 4.
starorimski pozdrav, 5. kdor
stanuje v sosesčini, 6. hrvaški
veznik, 7. narodnoosvobodilni
odbor, 8. osebni dohodek, 9.
kraj pri Litiji, 10. mitološki
prvi letalec, 11. srbohrvaška
črka, 12. japonska poklicna
plesalka, 13. ornamentiranje
tkanin z voskom, 14. prebi-
valec evropske države, 15. glis-
ta, 16. zaliv, 17. zgodnje vino,
18. erbij, 19. prašek za lase, 22.
pevec pri Henčku, Vasja, 24.
tuje žensko ime, 26. krom, 32.
pariška univerza, naša pisava,
33. prvi samoglasnik, 35.
Odisejev otok, 37. pevka na-
rodnozabavne glasbe, Ekme-
čić 38. avto za prevoz po na-
ročilu, 39. radijski športni no-
vinar, Stane, 40. gora v Švici,
41. tovarna svetlobnih teles v
Zagrebu, 42. Ogulin, 44. var-
jeno mesto, 45. kraj pod
Fruško goro, 48. tajnik, 49.
Iztok, 50. bližnja sorodnica,
51. Einstein, 52. počelo taoiz-
ma, 55. pripadnik arijske rase,
58. liter, 61. Mahkota, 62.
medmet oponašanja parne lo-
komotive, 66. slovenski gla-
sbenik, Ati, 69. pripadnik
starogermanskega naroda, 71.
slovenski politik, Miha, 74.
država na daljnem vzhodu, 75.
slovenski slikar, Jože Horvat,
77. neprijeten vonj, 79. preno-
sni radio sprejemnik — oddaj-
nik toki, 80. glavno mesto

Južnega Jemena, 83. 10. črka
abecede, 88. prosluli osiješki
advokat, Vladimir, 89. nauk o
lepoti, 91. žitarica, 94. Ivan
Tavčar, 96. renij, 98. vladarski
naslov v stari Rusiji, 99. musli-
mansko moško ime, 102. ju-
nak stripov o Galcih, 104.
nobelij, 105. nemški standard,
107. mornarska pijača, 109.
amper, 110. ogljik, 112. prvi
moški, 117. skopljeni, 118.
čas, 119. izjedanje, razjedanje
česa, 120. vrsta hlačnih noga-
vic, 121. glavni števnik, 124.
nada, upanje, 126. tuje žensko
ime, 129. Inlesova okna, 130.
radiotelevizija, 131. avstrijski
smučar, Hans, 132. italijanski
popevkar, Al, 134. majhna kr-
pica, 135. mesto v vzhodni Bo-
sni, 137. živalske noge, 139.
program moškega perila
»Beti«, 140. olimpijske igre,
142. tretja neznanka, 143.
kmetijska zadruga, 144. glina,
145. gozdna žirafa, 146. polja-
na v Kordunu, kjer je l. 1943
zmrznilo 24 borcev, 147. hrva-
ški veznik, 148. priredni vez-
nik, 149. nikalnica, 151. Jap-
ponska, 154. politik s Kosova,
Vlasi, 155. vrsta dezodoransa,
157. vojskujoča se država na
Bližnjem vzhodu, 159. roževi-
na na koncu prsta, 161.
podstrešne odprtine, 164. sve-
to mesto, 166. medmet olajša-
nja, 168. igralka Gardner, 170.
milimeter, 171. Urajnar Čedo-
mir, 174. tuj dvoglasnik, 175.
Ivan Prijatelj, 177. rimska 1,
178. 21. črka abecede, 179. 19.
črka abecede, 180. ogljik.

VEZILO je glasilo delov-
nih ljudi Beti in Kometa.
Ureja ga uredniški odbor:
Toni Gašperič, glavni in
odgovorni urednik, Alenka
Badovinac, Janko Bračička,
Miomir Čikič, Irena Flajnik,
Jože Gerkiš, Dragica Ko-
nčar, Mojca Konda, Ljilja
Maršič, Jure Matekovič, Vi-
da Šegina Matkovič, Branko
Matkovič, Tone Omerzel,
Dušan Rus, Matjaž Rus, So-
nja Zorc in Marjetka Žele.
Tehnični urednik: Janez Pe-
zelj.

VEZILO izhaja v nakladi
2300 izvodov, in sicer enkrat
na mesec. Grafična priprava
DIC Novo mesto, tiska TI-
SKARNA Novo mesto.

Naslov izdajatelja: Beti,
Tovarniška 2, 68330 Metli-
ka, telefon. 58 170.

VEZILO je po mnenju
Republiškega komiteja za
informiranje SRS oproščeno
temeljnega davka na promet
proizvodov.



Laeti



Act 30